

2. §. A fizetendő tőke után évi öt % kamat jár abban az esetben is, ha kamat fizetése ki van kötve de a kamat összege vagy mértéke nincs megállapítva, valamint ha az öt%-nál magasabb szerződési kamat nincs írásban kikötve.

E rendelkezés nem terjed ki a jelen törvény hatálybalépte előtt létrejött ügyletekre.

3. §. A jelen törvény nem érinti az 1877. évi XX. törvénycikk 108. §-ának a kamatokra vonatkozó rendelkezését.

4. §. A jelen törvény hatálya a magyar korona országainak egész területére kiterjed, Horvát-Szlavonországok kivételével.

5. §. A jelen törvény 1895. évi július 1.-én lép hatályba és végrehajtásával az igazságügyminiszter bizatik meg.

1895. évi XXXVI. törvénycikk.

A magyar korona országainak egész területén érvényben levő törvényes kamatláb leszállításáról.

1. §. A kikötés nélkül járó kamat, melyet a magyar korona országainak egész területén hatályban levő törvény, rendelet, vagy törvényerejű szabály a fizetendő tőke után évi hat%-ban állapít meg, a jelen törvény hatálybaléptétől fogva évi öt%-ot tesz.

Ha öt% nál magasabb kamat van kikötve, ez, a felek más megállapodásának hiányában, az adós késedelme esetében tovább folyik.

Ezen rendelkezések nem érintik a jogerőssé vált ítélettel vagy bíróság előtt kötött egyezséggel megállapított kamatlábat.

2. §. Az 1. §. első bekezdésének megfelelően módosulnak a pénzügyi törvényeknek, különösen az 1881: XXXIV. törvénycikknek és az 1893: XLIV. törvénycikknek, továbbá a pénzügyi rendeleteknek és szabályoknak, valamint az egyenes adók módjára behajtandó kincstári vagy egyéb tartozásokra vonatkozó törvényeknek, rendeleteknek és szabályoknak a fizetendő kamatok mértékét tárgyazó rendelkezései.

3. §. Az 1876: XXVII. törvénycikk 50. és 51. §-aiban megállapított kamatok, valamint a váltókövetelések után járó egyéb kamatok továbbra is 6%-ot tesznek.

4. §. A jelen törvény 1895. évi július 1.-én lép hatályba és végrehajtásával az igazságügyi, a pénzügyi és a kereskedelemügyi miniszterek bizatnak meg; Horvát-Szlavonországokra nézve a pénzügyi és a kereskedelemügyi miniszterek e tekintetben Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg járnak el.

FOLYÓIRAT

a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

A magyarországi királyi közjegyzők közlönye.

→: Kiadja a magyarországi kir. közjegyzők országos egylete. ←

Szerkeszti Dr. CHARMANT OSZKÁR fiumei kir. közjegyző,

Előfizetési ár
egész évre 5 forint, félévre 3 forint

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Fiume Riva Szápáry 8 sz. a.

Megjelenik minden hó 15.-ikén.

TARTALOM: A közjegyzői állások szaporítása. — A telekkönyvi jog a német birodalmi polgári törvénykönyv tervezetében. (IV.) — A hagyatéktárgyalásra való meg nem jelenés és következményei az új örökösödési eljárásban. — A magyarországi közjegyző helyettesek mozgalma. — Egyleti dolgok. — Különlélek.

A közjegyzői állások szaporítása.

A közjegyzői állások szaporításának kérdése nemcsak a közjegyzői kar körében, hanem a jogászvilág minden árnyalatában és ezenkívül a kormány, a törvényhozás és a törvényhatóságok körében is most már mind inkább beszéd tárgyát képezi.

Mindegyik ezek közül más-más szempontból tekinti e kérdést.

Magát a szaporítást elvben mindegyik kívánatosnak tartja, de ennek szükségességét az illető helyen legelsőben maga a közjegyzők országos egylete nyilvánította és kérelmezte azon gyakorlati tapasztalatok alapján, melyeket a közjegyzői hivatás gyakorlati működés terén előfordult esélyek bőven nyújtottak.

E gyakorlati tapasztalatok indították az egyletet arra, hogy a szaporítás kérdésében már a volt igazságügyi miniszterhez, Szilágyi Dezső úrhoz, és azonkívül a jelenlegi igazságügyminiszter úrhoz is emlékiratot nyújtott be, kifejtvén azokat az okokat, a melyek a szaporítást kívánatossá teszik, de egyszersmind indokolva reá mutatván azokra a feltételekre, melyek a szaporítás esetén mellőzhetleneknek tűnnek fel.

Azonban az egyletnek ebbeli eljárása előtt e soroknak írója már megelőzőleg és pedig már 1884 év óta, a közjegyzőségre vonatkozólag részint a «Pesti Napló»-ban, részint az «Egyetértés»-ben,

részint pedig a «Jog» szaklapban számos cikket közölve, ezek közül a «Pesti Napló»-nak 1884. évi 48. 196. és 311. számaiban, továbbá az «Egyetértés»-nek 1885. évi 320. számában, a «Jog» szaklapnak pedig 1888. évi 17. és 40. számaiban, az 1891. évi 18. és 25. számaiban és végre 1893. évi 39. számában a közjegyzői állások szaporításának kívánatos, sőt szükséges voltát fejtegette, sürgette és pedig majd egyik, majd másik szempontból kiindulva:

Ezek a szempontok főképp a következők voltak:

1.) Magának a közjegyzői intézménynek jótékony és hathatós befolyása a jogélet fejlődésére, a közhitelességre és biztosságra. A jogrendnek ezen feltételeit leginkább az által lehet elérni, hogy, ha a közönség a közjegyzőt közel, könnyen feltalálja és ugyanott meggyőződik; hogy jogügyletei szakértelemmel rendeztetnek.

2.) További szempont, melyből a szaporítás kívánatosnak mutatkozik, a bíróságok terhein való könnyítés.

Erre közérdekből nagy szükség van, mert a bíróságok már régóta annyira túl vannak terhelve és oly hátralékokkal küzdenek, hogy e hátralékok a bírósági személyzet számának minduntalan való szaporításával és ez által az államkincstár tetemes megterhelésével sem voltak csökkenthetők.

3.) Harmadik szempont a hitellekkönyvek közhitelességének erős hanyatlása volt, melynek következése csakugyan az lett, hogy kényszerítve volt az igazságügyi kormány a jogfolytonosság fontos jogelvének sérelmére, a telekkönyvi jogok zűrzavarában való eligazodás végett, a tényleges birtoklás alapján a telekkönyvek átalakításához nyúlni.

E szempont pedig abban találja eredetét, mert a telekkönyvi jogokra vonatkozó jogügyletek megkötése körüli eljáráshoz sem közjegyzői kényszer, sem más szabályzat nem áll fenn, hanem bármely értelmetlen egyénnek meg van engedve jogügyi okíratok és beadványok készítése.

4.) Egy másik szempont volt a megjelölt cikkekben a zúgírászat terjedése és a jogi szakértelmet nélkülöző községi jegyzők befolyása.

E befolyás egyik főtenyezője a szabálytalan okíratok sokaságának és jogsérelmeknek és ez által a jogélet megromlásának. Ennek közérdekből való korlátozásához és megakadályozásához alig

gondolható jobb mód, mint a közjegyzői állások szaporítása és az ügyfeleknek azokhoz való utalása.

5.) További szempont még az új örökösödési eljárási törvénynek az a főintézkedése, mely szerint a hagyatéki ügyekben való intézkedés egészben a királyi járásbíróságokhoz lett utalva akkép, hogy a tárgyalások vezetését a járásbíróság a királyi közjegyzők által eszközöltesse.

E törvény előreláthatólag magával hozza azt a szükségességet, hogy minden járásbíróság mellett okvetlenül kell királyi közjegyzőnek alkalmazva lenni.

Ezek voltak ama főkiindulási pontok, melyekből kifolyólag e sorok írója a közjegyzői állások szaporítását fejtegette és ajánlotta.

E kiindulási pontok most is megvannak, sőt fokozottabb mértékben kívánják a szaporítást. Az említett lapcikkek mindegyikében átvonul az a nézet, az a vélekedés és meggyőződés, hogy a szaporítás legegyszerűbben és legokoszerűbben akkép eszközölhető, hogy mindegyik járásbíróság mellé egy közjegyzői állás rendszeresítették.

E mellett azonban egyszersmind e cikkek fejtegetéseiben átvonul az a nézet és mély meggyőződés is, hogy, amennyire kívánatosnak mutatkozik a közjegyzői állások szaporítása, de épen annyira elkerülhetlen a közjegyzők hatáskörének egyidejűleges és összefüggő módosítása és a jelenlegi hatáskörnek a fentebbi szempontokkal való kombinatív összeegyeztetése.

Ha ezen utóbbi pontra nézve a különféle hivatás képviselőinek nézeteit figyelembe vesszük, láthatjuk, hogy e részben a nézetek és vélekedések különbözők.

Vannak, kik a közjegyzői állást jelenlegi fokozatában annyira kifejlődöttnek tartják, hogy a szaporítást feltétlenül, haladéktalanul és minden egyéb körülményre, — tehát a hatáskör módosítására való tekintet nélkül is — keresztülvihetőnek vélik, ellenben vannak, kik a közjegyzői állást mai fokozatán épen nem találják alkalmasnak arra, hogy annak létszáma már most szaporítható legyen, mielőtt a közjegyzők tevékenységi köre az ország művelődési állapothoz képest nem módosíttatik.

Hogy melyik nézet vagy vélekedés bír jogosultsággal, azt talán nem lesz nehéz meghatározni, ha tekintetbe vesszük, hogy a közjegyzői intézmény életbeléptetésének ideje 1875. augusztus első napja óta mai napig lefolyt húsz évi idő alatt az országnak gaz-

dasági, forgalmi és egyéb művelődési viszonyai felette nagy haladást tettek előre és nagyon természetes, hogy ezzel a jogügyletek száma és forgalma is éppen azon arányban szaporodott.

E szaporodás kiterjedt a jogügyletekkel foglalkozó hivatalok és egyéb közegek legnagyobb részére.

Nevezetesen a bíróságoknál, telekkönyvi hivataloknál, ügyvédeknek, községi jegyzőknél a jogügyletek száma most hasonlíthatatlanul több, mint a közjegyzői intézmény életbeléptetésének idejében volt, pedig a bíróságok, ügyvédek személyzeti létszáma sokkal nagyobb az akkori létszámnál.

Másképp áll ez a közjegyzőkre nézve, mert az időszakai hivatalos kimutatások és statisztikai adatok igazolják, hogy mindamellé, hogy a művelődés fejlődésével a jogügyletek száma az ügyfelek érintkezéseiben most végtelen sokasággal különbözik az akkortól, mégis alig van az országban közjegyző, a kinél több volna jelenleg az ügyszám, mint a közjegyzőség kezdetének időszakában volt és alig van, a hol most több jogügylet köttetnék, mint az intézmény hatályba léptét követő első időszakban.

Miben másban rejlik ennek a pangásnak, mondhatni, hanyatlásnak oka, mint abban, hogy a közjegyzők hatásköre rosszul van szabályozva, mert a közbizalmat emelhető okozatok ki vannak szolgáltatva a közönséggel közvetlenül érintkező, de jogi szakértelmet nélkülöző egyének közreműködésének; a törvényhozás pedig akár politikai, akár személyes okokból, közönnyel nézi, nem bánja, hogy az annyira fontos jogi okiratokat bárki gyártja, akár van hozzá jogi ismerete, akár nincs.

Ha ily körülmények között, ilyen politikai, vagy személyi befolyások mellett a közjegyzői állások minden feltétel nélkül még szaporíttatnának is: hová jutna a közjegyző a jogügyletekkel foglalkozó más közegek sorában, melyik fokozatra kerülne ez az intézmény, a melyhez oly nagy várakozást fűztek az életbeléptetés idejében?

Ne ámítsuk magunkat azzal, hogy az új örökösödési eljárás a közjegyzői intézményt tökéletességében nagyra fejleszteni és emeli. Alig van közjegyző, a ki előre ne sejtene, hogy az új törvénynek az öröklési és hagyományi bizonyítványi eljárási rendszerének behozatala folytán a hagyatéki ügyekből az eddiginél több el fog vonatni a közjegyző hivatalos eljárása köréből.

Igaz, hogy ezt csak a jövő fogja megmutatni, de bizonyos, hogy ez a sejtelem fenn áll.

A fentebb megjelölt szempontoknak bármelyikéből kiindulva vegyük tehát bírálat alá a szaporítás kérdésében felmerülő különböző nézeteket, egyiktől sem választhatjuk el azt a nélkülözhetlen feltételt, hogy a különben kívánatos szaporítás a közjegyzői karra és általában az intézményre, de még magára a jogéletre és az ország jogrendjére nézve is csak akkor képzelhető jónak, hogyha a közjegyzők hatásköre hazánk jogi viszonyaihoz alkalmazva helyesbítettik, módosítottatik.

Azt az irányt, a mely szerint ez a helyesbítés és módosítás legcélszerűbben eszközölhető, a közjegyzői hivatás sokoldalú tapasztalata jelölheti meg. Ennek sok ága van, ezt sokféle indokolással lehet meghatározni. Itt csak arra szorítkozunk, hogy azt a két főirányt jelöljük meg, mely a számtalan vélemény közt kimagasló és az igazságszolgáltatás körülményeivel legjobban összeegyeztethető.

Ez a két körülmény pedig következő volna:

1.) — Jogügyekben a perenkívüli eljárás, — minthogy ennél birói döntés és ítélkezés nem szükséges — általában véve a bíróságokról, azok terheinek könnyítése végett, ruháztassék át egészben a teljes jogi qualificatióval és közhitelességgel fölruházott királyi közjegyzőkre.

2.) — Jogügyletek közül azoknál, melyek közérdekből valamely állami vagy hatósági felügyeletet igénylő felek által, vagy azok érdekében köttetnek, — kivált ingatlan javakra vonatkozóak — az azokról felveendő okiratok érvényességéhez szükségkép közjegyzői okirat kívántassék.

Bármiféle működése a közjegyzőnek erre a két főfelvire vezethető vissza, mert a közjegyzői hivatás lényege és a közjegyzői intézmény életbeléptetésének állambölcséleti célja nem lehet más, mint a jogi közhitelesség létesítése.

Ezzel nem az van mondva, hogy minden jogügylet megkötése kivétel nélkül közjegyzőhöz utaltassék; ez a társadalmi érintkezésben lehetetlen is; hanem azt, igenis, meg lehet kívánni, hogy a zúgírásoknak és jogi ismereteket nélkülöző egyéneknek a jogügyletek megkötésébe és intézésébe való befolyása teljesen kizárva legyen, lehetetlenné tétessék és ez által az ügyfelek a káros jogkövetkezmények ellen az államtól oltalmat nyerjenek.

Mindezek szükségkép arra a meggyőződésre vezetnek, hogy a közjegyzők hatáskörének helyesbitése és módosítása eléggé megérett kérdést képez. És minthogy ez a szaporítás kérdésétől nem választható el, mert e kettő szükségszerű összefüggésben van: tehát szükségkép együttesen, egyidejűleg, vagy legalább nyomban következő sorban kell e kettőt végrehajtani.

Zimányi Alajos
budapesti kir. közjegyző.

A telekkönyvi jog a német birodalmi polgári törvénykönyv tervezetében.

IV.

Sokkal bővebb terjedelmű a nyolczadik fejezet, a mi magyarázatát az ingatlan-hitel fontosságában s a körülötte felmerülő jogviszonyok sokneműségében leli. Érdekességét ránk nézve csak növeli az a körülmény, hogy a német jog talán nőtt oly hitelalakzatokat is felölel, melyek hazai magán-, illetve telekkönyvi jogunkban ösmeretlenek.

A jelzálogot, melylyel a fejezet első czime 77 szakaszban foglalkozik, a tervezet ilymód határozza meg: «lehet egy ingatlant akkép megterhelni, hogy abból annak a személynek, kinek javára a megterhelés történt, valamely követelése kielégítésére egy meghatározott pénzösszeg legyen fizetendő.» (1022). A jelzálog bejegyzése alkalmából a telekkönyvben megjelölendő: a hitelező, a követelési összeg, a kamatláb, ha kamatos a követelés és, ha egyéb mellékszolgáltatások lettek kikötve, ezeknek pénzértéke; egyebekben utalás történhet a bejegyzési engedélyre (1024 §). A jelzálogról jelzáloglevél lesz kiadva. A felek jogában áll a jelzáloglevél kiadását megtiltani, az ilyen tilalom azonban a telekkönyvbe bejegyzendő (1025 §). A hitelező, hacsak jelzáloglevél kiadása meg nem tiltott, a jelzálogot az által szerzi meg, hogy a tulajdonos a jelzáloglevelet neki átszolgáltatja. Az átadást potolja az a megegyezés, hogy a jelzáloglevél a telekkönyvi hatóság által egyenesen a hitelező kezébe kézbesítették (1026 §). A jelzálog erején az ingatlan nemcsak a zá-

logos tőkéért, hanem annak kamataiért, valamint a felmondás és a kielégítést célzó bírói eljárás költségeiért is szavatol. (1027. §). A jelzálog kiterjed az ingatlantól már elválasztott gyümölcsökre és egyéb alkatrészekre is, hacsak ezek az elválasztás folytán más személy tulajdonába át nem mentek, valamint az ingatlan tartozékaira is, kivéve azokat, melyek tulajdonát az ingatlan tulajdonosa meg nem szerezte volt. (1029. §.) Ha az ingatlan bérletbe, vagy haszonbérletbe van adva, akkor a jelzálog a bérleti vagy haszonbérleti követelésre is kiterjed. (1031. §.) Ugyanez áll az ingatlan tulajdonával egybekötött azon jogra nézve, melyeknél fogva a tulajdonos valakitől ismétlődő szolgáltatásokat követelhet (1034 §.), valamint a biztosítási összegre nézve is, ha oly tárgyak, melyekre a jelzálog kiterjed, biztosítva lettek. (1035. §.) Ha egy épület volt biztosítva, akkor a biztosító a biztosított kezéhez való fizetés által a jelzáloghitelezővel szemben csak úgy menekül minden kötelezettségtől, ha a káreset a jelzáloghitelezőnek tudomására lett hozva s az egy hónap leforgása alatt a biztosítási összeg kifizetése ellen kifogással nem élt. (1036. §.) Ha valamely ingatlan a telekkönyvben egy másik ingatlanhoz hozzájegyeztetik, akkor az utóbbit terhelő jelzálogok amarra kiterjedést nyernek. (1039. §.) Ha valamely követelés biztosítására szolgáló jelzálog több ingatlan terhére áll fenn, egyetemes jelzálog (Gesammthypothek) származik és minden ingatlan az egész követelésért felel. A hitelező követelésének kielégítését tetszése szerint bármely ingatlanon teljesen, vagy rész szerint keresheti. A hitelezőnek jogában áll a követelési összeget az ingatlanok között ilymód elosztani, hogy minden ingatlan csak a rárótt részért feleljen. (1040. §.) Ha az ingatlan értékcsökkenése folytán a jelzálog bízottsága veszélyeztetve lesz, akkor a hitelezőnek jogában áll a veszély elhárítására az ingatlan tulajdonosának határidőt tűzni. Ha e határidő alatt a veszély az ingatlan jobb karba helyezése, vagy más jelzálog nyújtása által el nem háríttatik, akkor a hitelezőnek jogában áll követelését az ingatlanon azonnal kielégíteni. (1041. §.) Ha az ingatlan tulajdonosa, vagy harmadik személyek az ingatlannal olymód rendelkeznek, hogy e miatt az ingatlan értékének csökkenésétől tehet tartani, a jelzálogos hitelezőnek jogában áll az ilyen rendelkezések abbanhagyása végett keresetet indítani. (1042. §.) Az ilyen rendelkezés fogalma alá kerül az is, ha a jelzálogos ingatlanról annak tartozékai eltávolíttatnak. (1043. §.) Semmis az olyan e-

gyesség, melynél fogva az ingatlan tulajdonosa a jelzálogos hitelezővel szemben arra kötelezi magát, hogy az ingatlant el nem idegeníti, vagy újból meg nem terheli. (1044 §.) Amennyiben a telekkönyv adatainak valótlanúsága, vagy olyan tény, melyből ez a valótlanúság következik, a jelzáloglevélből, vagy egy a jelzáloglevélre vezetett megjegyzésből kitűnik, a 810—812 szakaszokra (a telekkönyv közhitelének elvére) nem történhet hivatkozás. A telekkönyv adatainak valóságára vonatkozó s a jelzáloglevélre vezetett ellenmondás egyenértékű avval az ellentmondással, mely egyenesen a telekkönyvbe van bejegyezve. (1048. §.) Az ingatlan tulajdonosa, ha a hitelezőt kielégíti, követelheti, hogy a jelzáloglevél neki visszaadásék. Részleges kielégítés esetében a tulajdonos nem bír ezzel a joggal. Ily esetben a hitelező köteles a részleges kielégítést a jelzáloglevélre reájegyezni s az ilymód helyesbített jelzáloglevelet az illetékes telekkönyvi hatóságnak, vagy az illetékes közjegyzőnek bemutatni abból a célból, hogy a telekkönyv kiigazittassék, vagy az ingatlan tulajdonosa számára a kifizetett összegnek megfelelő részleges jelzáloglevél szerkesztessék. (1052. §.) Ha a hitelező követelését az ingatlan végrehajtása által érvényesíteni akarja, úgy mindenkinek, a ki a végrehajtás által az ingatlan birtokában, vagy arra vonatkozó valamely jog élvezetében veszélyeztetve van, jogában áll a hitelezőt kielégíteni. (1057. §.) A követelés átruházásával a jelzálog is az új hitelezőre száll át. Követelés és jelzálog egymás nélkül át nem ruházhatók. (1060 §.) A követelés átruházásához szükséges, hogy az átruházási nyilatkozat írásba foglaltassék és a jelzáloglevél — ha ilyen egyáltalán kiállítva lett — az új hitelezőnek átszolgáltassék. Ez utóbbinak kivánságára a régi hitelező az átruházási nyilatkozatot saját költségén hitelesíttetni köteles. Az átruházási nyilatkozat írásbelisége pótolható az által, hogy az átruházás a telekkönyvbe bejegyezve lesz. (1061 §.) Az ingatlan tulajdonosa az új hitelezővel szemben a jelzálog ellen irányuló oly kifogást, mely az előbbi hitelezővel fennállott jogviszonyából eredt, csupán a telekkönyv közhitellességi elve által megvont határok között (810. §.) érvényesíthet. (1064. §.) A jelzálogjog érvényesíthetését az ingatlan tulajdonosa magakadályozhatja, ha a hitelező a jelzáloglevelet — amennyiben ilyen egyáltalán kiállítva lett — egyidejűleg be nem mutatja. Közbenjött átruházások esetén, ha az új hitelező a telekkönyvbe bejegyezve nincsen, az átruházási okmányok is bemutatandók. (1065.

§.) Ha a jelzáloglevél elveszett, vagy megsemmisült, hirdetményi eljárás útján érvényteleníthető. Az érvénytelennek kijelentett jelzáloglevél helyett a hitelező kérelmére új levél állítandó ki. (1067 §.) Ha a követelés, melynek biztosítására a jelzálogalapítás történt, érvénybe nem lépett, úgy a jelzálog az ingatlan tulajdonosára száll át. Olyan jelzálog, melynek megalapításánál jelzáloglevél kiadása megtiltva nem lett, addig az ingatlan tulajdonosát illeti, míg a jelzáloglevél kiszolgáltatása meg nem történt. (1070. §.) Ha a hitelező a jelzálogról lemond, azt a tulajdonos szerzi meg. A lemondás érvényéhez szükséges, hogy az a telekkönyvi hatósággal, vagy a tulajdonossal szemben történjék és a telekkönyvbe bevezetessék. (1075. §.) Hogyha a tulajdonost oly kifogás illet meg, mely a jelzálog érvényesíthetését állandóan kizárja, akkor követelheti, hogy a hitelező a jelzálogról lemondjon. (1076. §.) Hogyha a hitelező ismeretlen, úgy hirdetményi eljárás útján jogától elűthető, föltéve, hogy a jelzálogra vonatkozó utolsó telekkönyvi bejegyzéstől fogva harmincz év elmúlt s a hitelező joga ezen idő alatt a tulajdonos részéről olyan előismerésben nem részesült, mely e törvény értelmében az elévülés megszakítására alkalmas volna. Ha a követelésre nézve naptárszerűleg megjelölt esedékesség lett kikötve, az elévülési haláridő ettől a naptól veszi kezdetét. A hitelező jogát megsemmisítő ítélet (Ausschluss-Urtheil) kimondásával a jelzálogot a tulajdonos szerzi meg. A hitelezőnek kiszolgáltatott jelzáloglevél semmis lesz. (1077. §.) Az ismeretlen hitelező ellen indított egész eljárás akkor is helyt foglalhat, hogyha a tulajdonosnak jogában áll a hitelezőt kielégíteni, vagy neki fölmondani s egyuttal a követelési összeget letétbe helyezi s annak visszavételéről lemond. Hogyha a hitelező a semmitőítélet kimondásától számított harmincz év alatt a letét felvételére nem jelentkezik, elveszti a letétre vonatkozó jogát s az a letévőnek visszaadható. (1078. §.) Az 1070. szakasz esetében keletkező egyetemcs jelzálog (Gesammthypothek) a tulajdonosokat közösen illeti. Minden tulajdonosnak jogában áll követelni, ha ugyan ellenkező megállapodás nem történt, hogy a jelzálog ingatlanára nézve olyan részösszegekre szoríttassék, mely az ingatlannak az összes ingatlanokhoz viszonyított értéke szerint megfelel. (1079. §.) Ha az egyetemcs jelzáloggal terhelt ingatlanok tulajdonosainak egyike a hitelezőt kielégíti, akkor az illető a saját ingatlanát terhelő jelzálogot a maga számára megszerzi, a többi ingatlanokra nézve azonban a jelzálog megszü-

nik. (1080. §.) Ha a hitelező az egyetemes jelzálogról lemond, az a terhelt ingatlanok tulajdonosaira visszaszáll. Ha pedig a hitelező a jelzálogról csak egy ingatlan tekintetében mond le, akkor a jelzálog azon ingatlanon megszűnik. (1082. §.) Ha a jelzálog a tulajdonnal együtt egy személyben egyesül, a nélkül, hogy ezt a követelési jog is megilletné, akkor a jelzálog telektartozássá változik. Ha a tulajdonost a követelési jog is megilleti, akkor addig, míg az egyesülés tart, a jelzálogból származó jogai tekintetében a tulajdonost illető telektartozásra vonatkozó határozatok a szabályozók. (1084. §.) Valamely jelzáloggal fedett követelés helyébe más követelés helyezhető. Ilyen helyettesítéshez a hitelezőnek és tulajdonosnak megegyezése s annak a telekkönyvbe való bejegyzése szükséges. Ha a helyettesítendő követelés nem a jelzálogos hitelezőt illeti, az utóbbinak bejegyzése is megkivántatik. (1087. §.) Ha a hitelező az ingatlanból kielégítést nyer, a jelzálog megszűnik. Ha a kielégítés több egyetemes jelzáloggal terhelt ingatlanok egyikéből történik, a többi ingatlanok is mentesekké válnak. (1088. §.) A jelzálognak jogügylettel való megszüntetéséhez a tulajdonos beleegyezése szükséges; a beleegyezés a hitelezővel, vagy a telekkönyvi hatósággal szemben jelentendő ki és visszavonhatlan. (1090. §.) Ha a jelzálog megszűnt, a tulajdonos követelheti, hogy a jelzáloglevelet a telekkönyv kiigazítása céljából a telekkönyvi hatóságnak bemutassa. (1091. §.) Lehet jelzálogot oly módon megalapítani, hogy a hitelezőnek a jelzálogból való joga a követelésen függjön s a követelés fennállására nézve a bejegyzés maga bizonyítékul ne szolgáljon. Az ilyen jelzálog a telekkönyvben, mint biztosítási jelzálog (Sicherungshypothek) jelölendő meg. (1092. §.) Biztosítási jelzálog esetében jelzáloglevél kiadásának nincsen helye. (1093. §.) A követelés átruházása megtörténhetik anélkül, hogy egyúttal a biztosítási jelzálog is átruháztassék. Az ilyen átruházás a jelzálogról való lemondással egyértelmű. (1094. §.) Biztosítási jelzálog közönséges jelzáloggá átváltoztatható és viszont. (1095. §.) Lehet jelzálogot oly módon is alapítani, hogy csak a határösszeg (Höchstbetrag) lesz megjelölve, a melyig az ingatlan felel, egyebekben pedig, az összeg megalapítására nézve, a kötelmi viszonytól függ. A telekkönyvbe a határösszeg jegyzendő be. Ha a követelés kamatos, a kamatok a határösszegbe beszámítandók. Az ilyen jelzálog biztosítási jelzálognak tekintendő akkor is, ha a telekkönyv nem is jelöli azt kifejezetten ilyennek. (1096. §.)

Bemutatóra szóló papíron alapuló követelés számára szolgáló jelzálog létesítéséhez elegendő a tulajdonosnak a telekkönyvi hatósággal szemben kifejezett az a nyilatkozata, hogy a jelzálogot létesíteni akarja s az ezt követő telekkönyvi bejegyzés. (1098. §.) Az 1097. szakaszban érintett jelzálog esetében a mindenkori hitelező számára képviselő rendelhető, ki a jelzálog tekintetében minden későbbi hitelezőt kötelező hatálylyal intézkedni s a jelzálog érvényesítése alkalmával a hitelező nevében eljárni van jogosítva. Az ilyen képviselő kirendelése a telekkönyvbe bejegyzendő. (1099. §.)

A jelzálog jogának ezen terjedelmes és részletekbe hatoló tárgyalása után a telektartozás és járadéktartozásra vonatkozó határozatokat a nyomon következő második cím rövid tizenhárom szakaszban foglalja össze. Telektartozás (Grundschuld), az 1100. szakasz meghatározása szerint akkor forog fön, ha egy ingatlan oly módon terheltetik meg, hogy annak, kinek javára a megterhelés szól, az ingatlanból bizonyos pénzösszeg fizetendő. A megterhelés kamatokra és egyéb mellékszolgáltatásokra is kiterjedhet. A telektartozásra nézve a jelzálogra vonatkozó összes határozmányok alkalmazást nyernek, amennyiben, azt az a körülmény megengedi, hogy a telektartozás követelést fel nem tételez. (1101. §.) A telektartozási tőke csak fölmondás után válik esedékessé. Fölmondásra a tulajdonos és a hitelező is föl van jogosítva. A fölmondási határidő hat hó. Eltérő kikötések is meg vannak engedve. (1102. §.) A tőke, kamat és egyéb mellékszolgáltatások, ha ellenkező nincs megállapítva, azon a helyen fizetendők, melyen a telekkönyvi hatóságnak széke van. (1103. §.) Telektartozás oly módon is létesíthető, hogy a jelzáloglevél bemutatóra lesz kiállítva. Az ilyen levélre nézve a bemutatóra szóló kötvényekre vonatkozó szabályok nyernek alkalmazást. (1104. §.) Telektartozás a tulajdonos részére is létesíthető. Létesítéséhez a tulajdonosnak a telekkönyvi hatóság előtt kijelentett abbeli nyilatkozata, hogy a telektartozás a saját részére a telekkönyvbe bejegyeztessék s a bejegyzés tényleges megtörténte szükséges. (1105. §.) Ha a tulajdonos maga a hitelező, úgy kielégítési végrehajtást kérni nem áll jogában. Kamatok csak akkor járnak neki, ha az ingatlan más személynek kérelmére bírói zár alá lett véve. (1106. §.) A jelzálog telektartozássá változtatható és viszont. (1107. §.) Lehet telektartozást oly módon is létesíteni, hogy az ingatlanból szabályszerűen visszatérő időközben meghatározott pénz-

összeg legyen fizetendő (Járadéktartozás). Járadéktartozás létesítésénél meghatározandó a pénzösszeg, melynek megfizetése fejében a járadéktartozás megváltható. A megváltási összeg a telekkönyvben kiteendő. (1108. §.) Az egyes szolgáltatások tekintetében a jelzálogkamatokra, a megváltási összeg tekintetében a telektartozási tőkére vonatkozó rendelkezések nyernek megfelelő alkalmazást. A megváltási összegnek a hitelező kezéhez való lefizetése ugyanoly hatálylyal bír, mint egy telektartozás tőkéjének kifizetése. (1104. §.) A megváltásra a tulajdonos van jogosítva. A hitelezőnek nem adható meg az a jogosultság, hogy a megváltást követelhesse. Csak az 1041. szakasz második bekezdése esetében illeti meg a hitelezőt ez a jog. (1110. §.) A hitelező megváltási jogát csak fölmondás útján gyakorolhatja. A fölmondási határidő hat hó, ha ellenkező nem lett megállapítva. A fölmondási jog csak oly módon szorítható meg, hogy a tulajdonos harmincz év lefolyása után a hat havi határidő betartásával mindenkép fölmondhasson. Ha a tulajdonos fölmondott, a hitelező a fölmondási határidő lejártával a megváltási összegnek az ingatlanból való kifizetését követelheti. (1111. §.) Járadéktartozás közönséges telektartozássá változtatható és viszont. (1112. §.)

Ezen, helyenkint kivonatossan, de minden jelentősebb részletében közölt határozmányok leglényegesebbje az, mely a 794. szakasszal az egész telekkönyvi jog homlokára van írva. E szerint minden ingatlanra vonatkozó dologi jog létesítése, illetve átruházása hármassal előfeltételen függ. Első az átruházás indító okát képező kötelmi természetű szerződés (Obbligatorischer Vertrag, Kausalgeschäft); második az átruházási megegyezést tartalmazó dologi természetű szerződés (dinglicher Vertrag, Leistungsgeschäft); harmadik az utóbbinak a telekkönyvi bejegyzése. A dologi jog létesülése szempontjából csakis ez a két utóbbi bír jelentőséggel, mint a 794. szakasz szövege mutatja. Mindazonáltal világos, hogy a kötelmi természetű jogalap nélkül dologi jog nem létesülhet. Ha tehát a tulajdon, vagy a jelzálog megalapításánál a német tervezet nem vet ügyet az ajándékozási, vagy adásvételi ügyletre, vagy a kölcsönügyletre, melyek az érintett dologi jogok létesítését megelőzték, úgy elvont talajra áll, mely a gyakorlati élettől tulajdonkép ellentétes. Mert gazdaságilag az ügylet csak egy; a ki adásvételt köt, alig ad számot magának arról, hogy jogilag kettős dolgot művel. Ennek a két dolognak tényleges elkülönítése élesen megvilágítja a tervezet egy jel-

legzetes sajátosságát, mondhatjuk hibáját, mely számtalanszor ismétlődik benne, t. i. a túlságos elméletiséget. Hogy a kötelmi természetű ügylet, bármennyire negligálja azt a tervezet, mikor a dologi jogok régiójába lép, mégis távolról sem közömbös előtte; azt egyebek között 265. szakasza bizonyítja, mely szerint: «olyan szerződés, melylyel valaki arra kötelezi magát, hogy egy ingatlan tulajdonjogát másra átruházza, érvényességéhez bíróság, vagy közjegyző előtt kötendő. Az ilyen alakszerűség nélkül kötött szerződés azonban egész tartalma szerint érvényessé válik, ha a tulajdonjog átruházását tárgyazó megegyezés (Auflassung) létrejött s a telekkönyvbé bejegyezve lett.» Mellesleg jegyezzük meg, hogy ez a szakasz, második bekezdése végett, a német közjegyzők részéről, kik ebben «intézményükre mért halálos csapást» látnak, a legélénkebb támadásoknak volt kitéve, a nélkül, hogy sikerült volna a fölvizsgáló bizottságot annak törlésére bírni.

A tervezet joga szerint tehát a legközönségesebb ingatlanadásvétel két teljesen elkülönített szerződést fog szükségessé tenni, melyek egyike bíróság, vagy közjegyző előtt (265. §.), második bíróság, közjegyző, vagy telekkönyvi hatóság előtt (838. §.) lesz kötendő. Ugyanaz áll a kölcsönügyletre vonatkozólag is, melynek biztosítására jelzálogot akar majd az adós nyújtani, valamint az összes többi dologi jogi célzatú ügyleteknél is, avval a különbséggel, hogy ezeknél a kettős szerződésre nézve a közhiteles alak nincsen előírva, bár bizonyos előnyöket biztosít. (1025. §.) Jogi jelentősége a kettéválasztásnak abban nyilvánul, hogy a dologi szerződésre a kötelmi esetleg érvénytelen volta semmi befolyással sincs. A telekkönyvi hatóság ez utóbbit nem ösmeri, miután nem terjesztendő eléje s a kérelmezett bejegyzés szempontjából, mint egyetlen előfeltételt, a dologi szerződést vizsgálja meg. Ez által az ingatlanra vonatkozó dologi jogok tisztán formalisztikus alapokra lesznek fektetve. Telekkönyvi jogorvoslatok csak a bejegyzésnek és a dologi szerződésnek hiányaiból származtathatók. Az érvénytelen kötelmi ügylet csak személyes keresetre ad jogot, dologira nem.

Megjegyzendő, hogy a tervezet fölfogása szerint az ingatlan jog keletkezését megelőző hármassal előfeltétel közül nemcsak a két első, t. i. a kötelmi és dologi ügylet, hanem a harmadik, a telekkönyvi bejegyzés is, alakszerűségekhez lesz kötve, sőt ez utóbbi kivétel nélkül, amennyiben az indokolás szerint (III. kötet, 177—

179 lap) a bejegyzési kérelem vagy magánál a telekkönyvi hivatalnál teendő, vagy hitelesített alakban terjesztendő elő. Az erre vonatkozó rendelkezés azonban nem a tervezetbe lett fölvéve, hanem a telekkönyvi rendtartásnak tartatott fenn. Az egészen szabályszerű tulajdonátruházás, tehát (pl. adásvétel alapján) egy közokiratba foglalt adásvételi szerződést, egy ugyancsak közokiratba foglalt tulajdonátruházási szerződést (Auflassungs-Vertrag) s egy hitelesített bejegyzési kérelmet teendő szükségessé, ha ugyan a felek nem egyenesen a telekkönyvi hatóság előtt eszközlik a két utolsót, míg a közokiratokat nemcsak a közjegyző, hanem a bíróság által is fölvetethetik.

A tervezetnek ez a rendszere számos kifogásra adott alkalmat és erős támadásoknak volt kitéve, mégis nagyjában változatlan került át az első tervezetből a másodikba.

Amabban a 794. szakasznak megfelelő 828. szakasz következő szöveggel bírt: «A tulajdonnak, valamint egyéb jogoknak ingatlanra vonatkozólag megalapításához, átruházásához és megterheléséhez a telekkönyvbe bejegyzett jogosult és a jogszerző közt kötendő szerződésre és annak telekkönyvi bejegyzésére van szükség, amennyiben a törvény ellenkezőt nem rendel. A szerződés a jogosultnak nyilatkozatát kell, hogy tartalmazza, mely szerint a jogváltozásnak telekkönyvi bejegyzéséhez hozzájárul, valamint a másik fél kijelentését is, hogy e hozzájárulást elfogadja.» Ehhez az általános szabályhoz a tulajdonjog átíratását illető részletes intézkedés az eredeti tervezetben (868. §§.) következő módon alkalmazkodott: «Egy ingatlanra vonatkozó tulajdonjog átruházásához a 828. szakasz értelmében megkivántató szerződés (Auflassung) a telekkönyvi hatóság előtt kötendő.» A módosítás, mit e rendszeren a felülvizsgáló bizottság tett, mint az a második tervezet megfelelő szakaszaival (794. és 838. §§.) való összehasonlításból kitűnik, csak abban áll, hogy tulajdonruházásnál az átruházási megegyezés megkötésére nézve a telekkönyvi hatóság kizárólagos illetékességét megszüntette s annak fölvetelére a bíróságokat és közjegyzőket is meghatalmazta. Általánosságban pedig az átruházási megegyezés szerződési jellegét gyöngítette némiképp, amennyiben a «szerződés» kitélt elhagyta és a «nyilatkozat» szóval pótolta, mely nyilatkozatot azonban ezután is kétoldalúnak contemplál. Lényege szerint a «Konsensprinzip», vagyis a kötelmi ügyletnek a dologtól való elválasztása s ez utóbbinak kizárólagos alapul vétele csorbitatlan lönmaradt.

Ha evvel a rendszerrel a magunk hazai jogát összevetjük, úgy az utóbbinak gyakorlati fölénye, hiszszük, egész kétségtelenül kiválik. Még tudományos jelentősége miatt se helyeznők a német tervezet rendszerét első helyre. Mert a tudományos érdemnek mértéke különböző a tudományok ágai szerint. Az eszméket legelőőbb alkotó részeire fejtő bonczoló módszer kiváló értékű a bölcsészetben, melynek ez a módszer lényegével rokon és feladataival is egyezik; de a jogtudományban az anyag illetén feldolgozásának határ van szabva ezen tudomány célja által, melyben, úgyszólván, egész jelentősége összpontosúl. A törvényhozás mezején legalább kétségtelennek tekinthető ez a tétel és érzi annak igazságát még az elvont vizsgálódás barátja is. Igazolását utalhatni a konstrukcióit támogató érvelésekre, melyeket legnagyobbbrészt a gyakorlat teréről szed. Így a felülvizsgáló bizottság is, szemben a támadásokkal, miket a fönti rendszer ellen intéztek volt, arra hivatkozott, hogy az megegyezik avval, mely újabb időben Németország legnagyobb részében «gyakorlati szükségletek» alapján kifejlődött, hogy az lehetőséget nyújt ahhoz, miszerint a tulajdonátszármazás «világos és egyszerű módon» menjen végbe, hogy az «lényeges módon elősegíti a forgalom biztonságát», hogy nevezetesen «a telekkönyvi bejegyzések gyors és sima elintézését biztosítja», miután a telekkönyvi hivatalnak könnyű módjában áll a bemutatott iratok nyomán az egyszerű bejegyzési engedélyt s annak szabályszerűen történt elfogadását megállapítani, míg «az ezen nyilatkozatok alapjául szolgáló kötelmi ügyletnek érvényesége iránt való megvizsgálása» sokszor nehézségekbe ütközik; hogy a tapasztalás azt mutatta, miszerint az átíratási kérelmek elintézése tetemes halasztást szenved, ha a bírónak kapcsán az anyagi jogügyletet is megvizsgálni kénytelen; míg másrészt pusztán a formális bejegyzési nyilatkozatoknak alapul vétele «belsőleg jogosult» gyanánt jelentkezik, «mert az érdekelték rendszerint egyértelműleg s a megelőző anyagi jogügylet alapján szoktak eljárni.»

Ezekkel a kivétel nélkül gyöngé érvekkel szemben hangsúlyozva lett ugyan, hogy a tulajdonátruházásnak három ágra bontása (anyagi jogügylet — alakí átíratási szerződés — telekkönyvi bejegyzés) nem felel meg az élet felfogásának, mely az egész ügyletet egységesnek tekinti, hogy a törvényhozónak az volna föladata, hogy schémáival az élethez alkalmazkodják s hogy az a rendszer, mely

szerint a telekkönyvi bíró az anyagi jogügyletet is megvizsgálja, avval az előnnyel is jár, hogy a telekkönyv számára biztosabb, mert a tényleges viszonyoknak mindig megfelelő állapotot teremt: a bizottság többsége megmaradt a fölfogása mellett. Az anyagi jogügylet megvizsgálása, nézete szerint csak kétes értékű, mert a bíró nem a valódi tényállással ösmerkedik meg, hanem avval, a melyet okmányba foglaltak s eléjeterjesztettek különben is az anyagiügylet vizsgálata nem lehet soha alapos, míg a formálügyleté igen, már csak az egyszerűsége miatt is, stb. Hiába keresünk akár a tervezet indokolásában, akár a tanácskozási jegyzőkönyvekben igazán nyomós és meggyőző érv után, melyet pedig szinte megkivánunk, hogy azt a nagy határozottságot látjuk, melylyel a tervezet rendszere fellép s vele összevetjük hazai jogunkat, mely vele annyira ellentétes. Ránk nézve értelmetlen, miért kelljen két szerződésbe foglalni az egységes ügyletet; fölösleges szekaturát, a forgalom megnehezítését és megdrágítását látjuk benne. Nemcsak, de jogi complicatióknak is a szülőanyja az átruházási ügylet erőszakos kettéosztása. Felmerül vele t. i. a lehetőség, hogy a felek, miután az anyagi jogügyletet megkötötték, az alakit többé meg nem kötik, akár fizikai akadálnál fogva, akár mert egyikük vagy másikuk szándékát megmásította. S így e ponton egy forrása támad a jogbizonytalanságnak és a pereknek és pedig egészen felesleges módon. A tervezetnek 794. szakasza intézkedik ugyan arról, hogy «a telekkönyvi bejegyzés előtt a felek nyilatkozataikhoz csak úgy vannak kötve, ha azokat a telekkönyvi hatóságnak már benyújtották, vagy hogyha a jogosult fél a másiknak a telekkönyvi rendtartásnak megfelelő bejegyzési nyilatkozatot szolgáltatott ki», evvel azonban csak a formálügylet megkötése és bejegyzése közti ür van áthidalva, bár elégtelen módon ez is. De az anyagi jogügylet és az alakit átíratási ügylet közt ázott verem megmaradt s kétségtelen, hogy abba nagyon sok tulajdonátruházás bele fog botlani. A mi a saját jogunk szempontjából másodsorban igen érthetlenné és célszerűtlenné látszik, az az átíratási ügylet kétoldalúsága. Saját jogunk szerint tudvalevőleg a jogosult fél egyoldalú bekeblezési engedélye elegendő alapot nyújt az átíratáshoz. Hogy a német tervezet az egyoldalú engedély helyébe kétoldalú szerződést tesz, az újabb bizonyosága annak a nehézkességnek, mivel az elméleti konstrukciók iránt való előszeretet a gyakorlat útján jár. Alig hiszünk szemeinknek, ha olvassuk, hogy a kétoldalú ügylet hívei főérvük gyanánt

avval szálltak síkra, hogy a jogátszarmazás azért nem következhetik egyoldalú bekeblezési nyilatkozat alapján, mert ezáltal az az elv szcnvedne sérelmet, mely szerint akarata ellenére senki magának jogokat nem szerezhet. És daczára annak, hogy az átíratási ügyletnek ezt a kétoldalúságát, jelesen a kritika is, rendkívül erősen támadta, felhozván, hogy az egész dologi szerződés «jogi műfogalom» melyet csakis azért konstruáltak, hogy a jogászok számára az egész jogátszarmazást szemlélhetővé tegyék: az egyetlen engedmény, melyet a bizottság egy hosszadalmas, néha szinte gyermekes érvekkel vitt vita eredménye gyanánt a szerződéses felfogás elleneseinek tett, az volt, hogy magát a szerződés nevezetét hagyta ki a tervezetből, azt a nyilatkozat szóval pótolván, mi azonban lényeges változtatást nem jelent, miután a nyilatkozat a másik fél által elfogadandó s így az ügylet még mindig csak kétoldalú maradt.

Nem tudjuk, helyes-e föltevésünk, de mikor ezt az egész, oly gyöngé érvekkel istápoltt rendszert annyi határozottsággal látjuk érvényesülni azt hisszük, hogy az ehhez való erejét egy más, be nem vallott indokból merítette, a mi az volna, hogy e rendszer azonos azzal, mely Poroszországban 1873 óta érvényben van. Politikai túlsúlyuk tudatában képtelennek tetszhetett a poroszok előtt a gondolat, hogy nemzeti jogukról bármely más javára lemondjanak.

Bármint álljon is azonban a dolog s legyenek e rendszerben akár a hibák, akár az előnyök a túlnyomók, az ránk mindenképen egy rendkívül fontos tanítással szolgál *Ész a telekkönyvi ügyeknek a bíróságoktól való függetleníthetése.* A dologi ügylet ugyanis bírói cognitiora nem szorul, miután tisztán alakit tényekre szorítkozik. Ennélfogva a telekkönyvi bejegyzés a formál ügylet alapján megtörténhetik a nélkül, hogy bírói rendeletre volna szükség. Az az eljárás, mely szerint a telekkönyvbe való bejegyzések csak bírói rendelet alapján eszközölhetők, annak a telekkönyvi rendszernek a folyománya, mely a telekkönyvi jogváltozást a vonatkozó anyagi jogügyletnek is előadásától teszi függővé. Az anyagi jogügyletnek, mint a bejegyzés föltételének, megvizsgálása jogi qualificatiót kíván s azért nem bízható az ennek híján levő telekkönyvi hivatalra. Így került az egész telekkönyvi ügymenet, daczára annak, hogy tisztán perenkívüli, a bírói hatáskörbe. Mihelyt azonban a telekkönyvi ügymenetnek oly alakulás adható, mely a materialis cognitiot fölöslegessé teszi, akkor a bírói közreműködés is fölöslegessé válik s a perenkívüli el-

járásnak ez az ága megint visszavihető a perenkívüli közegek hatáskörébe.

Igy nyer ránk nézve a dologi ügylet rendszere kiváló jelentőséget, mint útmutatás a perenkívüli jogszolgáltatás czélszerű és következetes szervezhetésére; oly jelenség, mely a német tervezetben kevésbé nyomúl előtérbe, miután Németország nagy részében a dologi szerződésen következő formalcognitio s evvel a telekkönyvi hivataloknak a bíróságoktól független eljárása ez ideig is gyakorlatban volt. E szerint az átíratásban való megégyezést tartalmazó dologi szerződés az átíratás iránti kérelemmel egyenesen a telekkönyvi hivatalnál lesz benyújtva. Ez vizsgálatát kiterjeszti az átíratás alaki föltételeire; tehát megvizsgálja, hogy az átíratást engedélyező tényleg telekkönyvi tulajdonos-e, hogy az átíratás ellen telekkönyvi akadályok fön nem forognak-e stb. Ezután vizsgálata tárgyává teszi magát a dologi szerződést, melynél ugyancsak formális mozzanatok, átíratási engedély megadása, annak elfogadása, törvényes külalak stb. a mérvadók s vizsgálatának eredményéhez képest, a kért telekkönyvi bejegyzést teljesíti, vagy megtagadja. Erre a formális cognitiora a telekkönyvi hivatalok kitünően alkalmasak, sőt alkalmasabbak, mint a bíróság, mivel amazok a telekkönyvekkel való folytonos foglalkozás által, ezeknek oly részletes ismeretét szerzik meg, mivel a bíró rendszerint nem bír. Tudjuk különben, hogy minálunk a telekkönyvi hivatalok de facto nemcsak formális, de materialis cognitiot is végeznek, igaz, hogy a bíró felügyelete és felelőssége alatt; mert a telekkönyvi beadványok nagy részét a telekkönyvi hivatal intézi el s a bíró a kész végzésre csak aláírását teszi. Megbízhatóság szempontjából tehát a telekkönyvi hivatalok ellen alig lehetni joggal kifogást emelni.

Az a kérdés, hogy a nagy előnyök, mikkel a bíróságoknak a perenkívüli eljárás ezen ágától is teljes mentesítése a peres jogszolgáltatásra nézve járna, főérnek e a jogügyletek kettéválasztásának föntérintett hátrányaival? E kérdésre tán nem is szükség egyenes választ adni, mivel a dologi ügylet elválasztása nem szükséges föltétele a telekkönyvi hivatalok önnállósításának. Először is gondolható a kötelmi és dologi ügyletnek egy szerződésben való olyan külsőleges egyesítése, melynél a telekkönyvi hivatal csak a szerződésnek dologi jogi mozzanatait vizsgálná. Ez azonban, csak részleges megoldása volna a problémának. Megszünnének a szerződés kettős voltán következő praktikus hátrányok, de nem volnának el-

érve az előnyök, miket a telekkönyvi jogváltozásoknak a materiális jogügylettel való összekötése biztosít. De a megoldásnak ez a módja épen nem kényszerű. Mert közel fekszik egy második, mely a kettős szerződés egyesítésén kívül a materiális jogügyletnek is telekkönyvszerűségét biztosítaná, a bírói cognitio rendszerét pedig avval az előnnyel múltná felül, hogy a garanciákat az ügylet megkötése mozzanatába helyezné, tehát a nem telekkönyvszerű szerződéseknek már létesülését előzné meg, a helyett, hogy a hibásan megalkotott szerződéstől az érvényesíthetést tagadná meg. Ez a módszer, mely javaslat alakjában a német tervezet tárgyalása alkalmával is felmerült, de a dologi szerződés pártolónak rideg magatartása miatt nem tudott érvényesülni, abban áll, hogy minden telekkönyvi jogváltozás előfeltétele közokírat legyen, melybe mind az anyagi, mind az alaki ügylet egységes szerződés alakjában megállapítást nyerjen s hogy a közokíratot felvevő közeg (Németországban a közjegyző és a bíróság) az ügylet, illetve szerződés telekkönyvszerűségeért felelőssé tétessék. A telekkönyvi hivatalokra, melyekhez a szerződés, a telekkönyvi bejegyzés foganatosítása végett bemutatandó, csupán a formális cognitio maradna.

E javaslat annál könnyebben elfogadható lett volna, mert a német tervezet a tulajdonatruházásoknál az anyagi szerződésre nézve úgylis kimondta a közokírat kényszert, daczára annak, hogy ennek a szerződésnek a telekkönyvi átíratásra nézve semmi jelentőséget nem tulajdonít.

A német tervezet tehát e javaslat elvetésével, az érdekeltek szabad megegyezésén kívül, a telekkönyvi hivatalok tisztán formális cognitiojára fektette az összes telekkönyvi jogviszonyokat. Ha mi a saját polgári törvénykönyvünk létesítésénél az ingatlan vagyonáról intézkedő közönségnek ilyetén függetlenségét nagyon radikalisan találnók, úgy a német rendszerből átvehetnők legalább azt a mi kétségkívül előnyét képezi, t. i. a telekkönyveknek a bíróságoktól való függetlenítését, mivel a peres és perenkívüli jogszolgáltatás okzerű szervezése óriási lépést tenne előre felé. Evvel párhuzamosan persze kimondandó volna az összes telekkönyvi ügyletekre vonatkozó telekkönyvi kényszer, mi által az ingatlanokra vonatkozó jogviszonyok, az anyagi jog oldaláról, legalább is oly hathatósan volnának biztosítva, mint a bírói cognitio által, a telekkönyvek stabi-

litása egészen hasonlíthatlanul nagyobb garanciákat nyerne, végre pedig nemzetgazdasági szempontból az ingatlanok forgalma, melynek túlságos megkötése agrár viszonyaink közt épen nem kívánatos, üdvös mederbe szorulna.

(Befejezés köv.)

—nt —r.

A hagyatéktárgyalásra való meg nem jelenés és következményei az új örökösödési eljárásban.

E folyóirat 5-ik számában dr. Zöld Sándor pécsi kir. közjegyzői helyettes úr a fenti cím alatt azon aggodalmának ad kifejezést cikkében, hogy az új örökösödési eljárásnak azon intézkedései, melyek a hagyatéktárgyalásra meg nem jelent felekre vonatkoznak, sem a tárgyaló közjegyző, sem a felek igényeit ki nem elégítik s hogy a törvény erre vonatkozó rendelkezései a gyakorlati életben nehézségeket, a tárgyaló kir. közjegyzőnek pedig a díjazással arányban nem álló munkát fognak okozni. Azon felhívás folytán, melyet dr. Zöld úr a nehézségek legyőzésére alkalmas módok megismertetése végett kartársaihoz intézett, megkísérlem az 1894. évi XVI. tc. cikknek 62—66.-ik szakaszaiban mutatkozó, de nézetem szerint látszólagos nehézségek csekélységét kimutatni s amennyire lehet, dr. Zöld urat meggyőzni arról, hogy az új örökösödési eljárás, mely egyike legteljesebb s a gyakorlati élet kívánalmainak leginkább megfelelő törvényeinknek s mely szerint az örökösödési eljárásban elintézését váró összes jogviszonyok rendezése könnyű szerrel lesz keresztül vihető, az eddigi hiányos és fogyatékos eljárási szabályokkal szemben az örökösödési eljárást meg nem jelenésükkel hátráltató felek ellen alkalmazandó szabályaival határozottan a jogbiztosság követelményeinek felel meg.

Az örökösödési eljárásról szóló törvényjavaslat általános indokolásában hangsúlyozva van éppen, hogy az új törvény célja nemcsak az, hogy valamely hagyatéki ügyben az eljárás befejezést nyerjen hanem az is, hogy a meg nem jelent örökös érdekei lehetőleg megóvassanak. Az e célból alkalmazott szabályok pedig tisztán annak a felfogásnak adnak kifejezést, hogy a tárgyaláson meg nem jelent örökös törvényes igényei akként óvassanak meg, hogy ez által az

eljárás befejezése akadályozva ne legyen, ellenben a meg nem jelent örökös osztályrésze, amennyiben a többi örökösök azt elismerik, részére biróilag átadható legyen. Dr. Zöld úr tehát, midőn az új örökösödési eljárás szabályaiban foglalt ezen intentiót figyelembe nem vette, bocsánat a szóért, téved, ha azt hiszi, hogy a kir. közjegyző nem tárgyalhat, az örökösök osztályegyezséget nem köthetnek akkor, ha valamelyik örökös az első tárgyalásra meg nem jelen; de még inkább téved, ha abban a véleményben van, hogy a közjegyző a második tárgyalási napon sem fejezheti be az ügyet, ha akár az első tárgyaláson megjelent felek egyike, akár az akkor meg nem jelent fél nincs jelen; mert bár igaz, hogy az 1894. évi XVI. tc. 62. §-a szerint kitűzendő újabb tárgyalásra az első ízben meg nem jelent fél akként idézendő, hogy meg nem jelenése esetén a tárgyalás távollétében fog megtartatni s ez által kifejezést ad annak, hogy tárgyalás csak a második határnapon volna tartható, de ezen körülmény nem zárja ki azt, hogy a kir. közjegyző, amennyiben a felek közül valamelyik érdekelt hiányzik, a többiek által kötött osztályegyezséget jegyzőkönyvbe ne foglalhassa; mert hiszen a másodszor idézendő félnek, ha az újabb tárgyalásra megjelent és az egyezséghez hozzájárul, nyilatkozata a jegyzőkönyvbe folytatólag befoglalható, ha pedig nem járul az egyezséghez, a kir. közjegyző az 1894. évi XVI. tc. 55.-ik §-ának utolsó pontja értelmében a feleket az osztály megkísértése céljából újból megidézni köteles, avagy az említett cikk. 84.-ik §-a folytán bevárja a járásbiróságnak erre vonatkozó végzését. Ha a kir. közjegyző ekként jár el, tapasztalatból tudom, hogy az első tárgyalásra megjelent felek újból való idézése fölösleges; azt pedig, hogy a felek az egyezség újból való megkísértése végett ismét meg ne idéztessenek, elkerülni nem lehet, mert a legtöbb esetben a felek jóakarátú felvilágosítása egyezségre vezet. Tegyük fel azonban, hogy az első tárgyaláson megjelent fél, ha újabb tárgyalásra idéztetik, erre az újabb tárgyalásra nem fog megjelenni, vajjon mily módon fog eljárni a kir. közjegyző? Ha a kir. közjegyző az egyezséget fölvette az első tárgyalás alkalmával aláírt jegyzőkönyvbe, úgy hiszem fölösleges újból, tehát harmadszor is idézni ezt a felet, ha azonban a bíróság ennek megidézését pusztán ovatosságból elrendeli, akkor az 1894. évi XVI. tc. 66.-ik §-a értelmében ezen fél, tekintve, hogy nyilatkozata a kir. közjegyző előtt fekszik, azzal a hozzáadással lesz

idézendő, hogy meg nem jelenése esetén a többiek között létrejött megállapodáshoz hozzájárultnak fog tekintetni; ha pedig a kir. közjegyző az egyezséget, vagy a felek kívánságát az első tárgyalás alkalmával jegyzőkönyvbe nem vette, akkor látja csak be, hogy mit mulasztott s hogy a feleknek is mily idővesztést okozott s kénytelen az illető felet harmadszor és pedig az 1894. évi XVI. tc. 62. §-ában foglalt jogkövetkezmények terhe alatt idézni. Az 1894. évi XVI. tc. 62. § a nem tiltja, hogy az osztályegyezség az első tárgyalás alkalmával jegyzőkönyvbe ne foglalassék s éppen azért, hogy az eljárás gyorsabb legyen, a feleknek kevesebb költséget okozzon, az lesz egyedüli módja az egyöntetű és helyes eljárásnak, ha az osztályegyezség mindjárt az első tárgyalás alkalmával jegyzőkönyvbe foglaltatik s a meg nem jelent felet a kir. közjegyző az újabb tárgyalásra következő módon idézi meg: «Néh. N. N. hagyatéka ügyében, vonatkozással az ezen ügyben Zomborban 1896. évi . . . hó . . . én fölvevett tárgyalási jegyzőkönyvre, az első tárgyalás alkalmával meg nem jelent X. Y. örökös, kinek a hagyaték $\frac{1}{5}$ része illet meg s kinek örökösödési joga és hányada nem vitás, az 1894. évi XVI. tc. 62. §-a értelmében Zomborba 1896. évi . . . hó . . . ra újabb kitűzött tárgyalásra azon megjegyzéssel idézem meg, hogy, ha ezen tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottja által meg nem jelen, a tárgyalás nélküle fog megtartatni s annak eredményéhez képest az örökség osztatlanul, vagy a körülményekhez képest az 1894. évi XVI. tc. 59. §-ának alkalmazása mellett egészben vagy részben fog részére átadatni, örökrésze pedig bírói kézbe fog leté- tetni, illetve azt a gyámhatóság által kinevezendő gondnok fogja kezelni.» Kelt stb. Ne gondoljuk azt, hogy az első ízben elmaradt örökösrel egyedül tárgyalás nem tartható, mert a közjegyző azon eljárása, midőn a felek nyilatkozatait jegyzőkönyvbe veszi, akár többen vannak az örökösök, akár egyedül, tárgyalásnak tekintendő.

Abban teljesen igazat adok dr. Zöld kartárs úrnak, hogy a felekre nézve az újabb idézés költséges, de ne higye azt, hogy bármelyik fél a törvénynek a jogbiztosság megóvására nézve kelt intézkedéseit a maga részére kihasználhatná, mert elmaradásával nemcsak hogy mit sem nyer, de (1894. évi XVI. tc. 59. §.) megrövidítésnek lehet kitéve. Dr. Zöld úr úgy állítja fel a dolgot, hogy míg az eddigi gyakorlat szerint a meg nem jelenő fél jogelőnyben nem részesülhetett, addig az új eljárás a tárgyalásra meg nem jelenő

felet jogelőnyben részesítheti, ha az illetőnek van annyi eszé, hogy az új törvény rendelkezéseit a maga javára kihasználja. Engedelmet, ez oly állítás, mely nemcsak hogy a törvény szellemével ellenkezik, de a tapasztalati felfogás s a gyakorlati élet által minden bővebb magyarázat nélkül van megczáfolva. Ha dr. Zöld úr úgy tapasztalta, hogy a hagyaték bíróságok a meg nem jelent felet perre utasították s ha a perre utasított fél a pert meg nem indította, a hagyatékot a többi örökösök között létrejött osztály szerint adták át, ez lehet helyi joggyakorlat, de természetsszerű magyarázat nélkül, mert, hogy az illető fél miért nem jelent meg, magyarázat tárgyát nem képezheti; de általános gyakorlat, elfogadott szabálynak inkább azt kell tekintenünk, hogy a hagyaték bíróság az iratokat a kir. közjegyzőnek azzal a meghagyással adta vissza, hogy a meg nem jelent örökös újból idézze meg s egyúttal értesítette a meg nem jelent felet, hogy amennyiben az újabb kitűzendő tárgyalásra a kir. közjegyzőnél meg nem jelen, úgy a hagyaték a létrejött s általa is elfogadottnak tekintendő osztály szerint fog átadatni. Meg nem jelent felet minden meghallgatás nélkül perre utasítani nem lehet, mert, ha örökrésze el van ismerve, a pernek nincs alapja, ha pedig örökrésze nincs elismerve, egyrészt nem állapítható meg, hogy ki utasíttassék perre másrészt pedig az illető hagyaték bíróság alkalmazza a prdts. 583.-ik §-át s az átadó végzéssel elégedetlen felet esetleges igényei érvényesítése végett a törvény rendes útjára utasítja. Hát vajjon az új eljárás nem tökéletesebb-e mint a régi; hát meg nem jelenés esetén az illető féllel közlendő jogkövetkezmények inkább adnak alkalmat a meg nem jelenő félnek jogelőnyökre, mint a régi, nagyrészt ingadozó bírói gyakorlaton alapuló eljárás s annak hiányos szabályai? Hogy e kérdésre a választ megadhassam, elég hivatkoznom az 1894. évi XVI. tc. 62—66-ik §-ára, mert ezen szakaszokban foglalt rendelkezések s megállapított jogkövetkezmények éppen kizárják azt, hogy bárki is a maga részére előnyöket csikarhasson ki; de különösen, ha látjuk azt, hogy a megjelent felek egyes vagyontárgyakra nézve külön intézkedhetnek, egyes vagyontárgyakat ellenérték fejében, átvehetnek, természetben feloszthatnak: vajjon nem háramolhatik-e a meg nem jelent félre ebből több hátrány, mint amennyi előnyt nyer ő az által, hogy az utiköltséget megtakarította, vagy nem tudom dr. Zöld úr által föl nem sorolt mily jogelőnyben részesül?

Az új örökösödési eljárásra vonatkozó törvényjavaslat ministeri

indokolása kiemeli, hogy amennyiben a meg nem jelent fél örökösödési joga nem vitás, a tárgyalásnak erre vonatkozó kérdése, miután az ipso jure megszerzett öröklési jogot az örökös a megjelenés elmulasztásával el nem vesztheti, az örökös személyes jelenléte nélkül is megoldható. Ebből nyilvánvaló, hogy a meg nem jelent fél mit sem nyerhet, mert öröklési joga illetve osztályrésze a beszerzett, avagy a jelenlevő örökösök által bemutatott okiratok alapján hivatalból lesz megállapítva s az a többi örökösök osztályrészénél többre nem rúghat.

Figyelemre méltó azonban dr. Zöld úr azon kérdése, vajjon mi történik akkor, ha az örökösök közül, megútván a folytonos megjelenés kellemetlenségeit, avagy már az első tárgyalás alkalmával is, egyik sem jelen meg a tárgyaláson. Ez az eset akkor, midőn az örökösök maguk kéri az eljárás megindítását, vagy midőn az 1894. évi XVI. tc. 2. §-ának 1—4 pontja alapján az eljárás hivatalból indítandó meg, nem fordulhat elő, mert az eljárás megindítását kérő örökösök, illetve azok képviselői a tárgyaláson már saját érdekükben is meg fognak jelenni; de előállhat ez az eset akkor, midőn a hagyatékhoz ingatlan vagyon tartozik s az örökösök az eljárás megindítását az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány kiadása iránt kérelmet elő nem terjesztettek és még inkább akkor, ha az 1894. évi XVI. tc. 3. §-a alapján az eljárás megindítását végrehajtási zálogjoggal bíró hitelező vagy az kéri, kinek javára tulajdoni igény alapján a hagyatékhoz tartozó ingatlanra zárlat van följegyezve. Ily esetekben inkább föltehető az, hogy az örökösök már csak azért sem jelennek meg a tárgyaláson, hogy a hitelező, vagy más jogosított irányában daczoljanak, illetve kielégítésük ellen akadályokat gördítsenek; de meg közönnyel is viseltetnek, ha a hagyaték csekélyebb értékű, mint a hitelező követelése. Nyilvánvaló, hogy az esetek oly annyira különbözők, hogy a törvényben ezekre nézve az intézkedés lehetetlen s azért a ministeri indokolás ezt a jogalkalmazásra bizza, vagyis a kir. közjegyző és a bíróság ily ügyekben az általános szabályok szerint köteles eljárni. Hogy miként járjon el a kir. közjegyző, erre nézve nézetem az, hogy a haláleset fölvetelben kitüntetett örökösök egymás között egyenlő arányban örökösökül ismertessenek el, hivatalból vétessék föl az erre vonatkozó jegyzőkönyv s az átadó végzés ennek alapján meghozatván,

az az örökösökkel szabályszerűen közöltessék. Ha az idézés valamelyik örökös részére nem kézbesíthető, akkor alkalmazandó az 1894. évi XVI. tc. 62. §-ának második bekezdése, vagyis az illető részére mint ismeretlen tartózkodású illetve távollevő részére ügygondnok rendelendő. Más mód, azt hiszem, nem áll rendelkezésünkre, mivel ügygondnok közbenjöttével a tárgyalás csakis akkor tartható meg, ha az örökös egyúttal hirdetményileg lesz idézve. A végrehajtási joggal bíró hitelező és az előtt, kinek javára a hagyatékhoz tartozó ingatlanra tulajdoni igény alapján a zárlat van följegyezve, nyitva áll ugyan még a per útja is, azonban a hagyatéki eljárással néha hamarabb fog célhoz jutni.

Ami az ismeretlen tartózkodású, illetőleg távollevő örökösök és érdekeltek részére való ügygondnok rendelést illeti, nem tartom helyesnek, hogy az ügygondnokot a gyámhatóság rendelje ki, mert, ha a gyámhatóság hatásköre az örökösödési ügyekben megszűnik, nincs értelme, hogy nehézkes eljárásával az ügy elintézését ugyancsak a gyámhatóság akadályozza meg, s mert ahhoz, hogy valakinek részére ügygondnok rendeltessék, nem szükséges, hogy a gyámhatóság rendes tanácsülésben határozzon. De nem tartom helyesnek az 1894. évi XVI. tc. ezen intézkedését különösen azért, mert, ha 65. ik §-ában megengedi, hogy a kötelesrészre jogosított ismert tartózkodású fél részére a tárgyaló kir. közjegyző rendeljen ügygondnokot, miért nem volna meg engedhető az, hogy a távollevő vagy ismeretlen tartózkodású részére is a közjegyző rendelje ki az ügygondnokot. Ezt ugyan dr. Zöld kartárs úr cikkében nem érinti, de mivel éppen az 1894. évi XVI. tc. 62-66.-ik §-airól van szó, nem tartottam fölöslegesnek kifejezést adni annak a nézetnek, hogy az új örökösödési eljárásnak ezen intézkedése — bár ritkán lesz alkalmazva — az ügyek gyors elintézését, illetve lebonyolítását nem fogja előmozdítani.

A félek érdekében teendő intézkedéseket és az ügyek gyorsabb elintézése körül követendő eljárást, habár hézagosan ismertetve, áttérek arra, vajjon az új örökösödési eljárás a kir. közjegyzőre a díjazással arányban nem álló munkát fog-e róni s hogy a kezelésben mily nehézségeket fog előidézni az új törvény. Tagadhatatlan, hogy a kir. közjegyző saját költségén lesz kénytelen különféle nyomtatványokat és úrlapokat készíttetni, sőt talán személyzetét is kell szaporítania, de tagadhatatlan az is, hogy ezen kiadások oly terhet

képeznek, mely míg egyrészt átmeneti, másrészt a kir. közjegyző által a nyert előnyökkel szemben aránytalanul könnyen elviselhető. Az idézések száma; amint azokat már megszerkesztettem és sokszorosítottam kilenczre rúg és pedig rendes idézés örökös, utóörökös, kötelestészre jogosított, örökhagyó özvegye, hagyományos, utóhagyományos és végrendeleti végrehajtó részére; idézés a végrehajtási zálogjoggal bíró hitelező s a tulajdoni igénynyel bíró jogosult részére, az 1894. évi XVI. tc. 53. §-a értelmében; idézés az örökös részére (1894. évi XVI. tc. 62. §.) ki az első tárgyaláson nem jelent meg s kinek örökösödési joga és hányada vitássá nem tétetett; idézés az 1894. évi XVI. tc. 63. §-a alapján az örökös, illetőleg hagyományos részére, kinek örökösödési igénye, illetve a hagyományhoz való joga a többi örökösök által el nem ismertetett; idézés az 1894. évi XVI. tc. 65 §-a értelmében a kötelestészre jogosított örökös részére, ki az első tárgyaláson nem jelent meg; idézés ugyanazon szakasz értelmében az első tárgyaláson meg nem jelent kötelestészre jogosított számára, kinek ezen joga a többi örökösök által vitássá tétetett; idézés ugyanazon szakasz értelmében ügygondnok útján a kötelestészre jogosított örökös részére, kinek joga vitássá tétetett s a ki megidézhető nem volt; idézés az 1894. évi XVI. tc. 66. §-a értelmében a tárgyaláson részt nem vevő, de nyilatkozó érdekelt örökös, utóörökös, hagyományos, utóhagyományos, örökhagyó özvegye s kötelestészre jogosított örökös részére; s végül idézés az első tárgyaláson meg nem jelent örökös, utóörökös, hagyományos, utóhagyományos, örökhagyó özvegye és kötelestészre jogosított örökös részére az 1894. évi XVI. tc. 66. §-a értelmében, kinek lemondását vagy kielégíttetését a többi felek közokiratba vagy hitelesített magánokiratba nem foglalt okirattal igazolják. Az idézéseken kívül még három hirdetmény úrlapra van szükség s pedig az 1894. évi XVI. tc. 54. §-a értelmében az ismeretlen tartózkodású távollevő örökös részére; azután a külföldön lakó örökös részére ugyanazon szakasz alapján, kinek az idéző végzés kézbesíthető nem volt, vagy a kézbesítés megtörténtének tanúsítása a tárgyalás napjáig be nem érkezett s végül a gyakorlatban legritkábban használatba jövő hirdetmény, ha valószínűnek látszik, hogy az ismert örökösökön felül még egy vagy több ismeretlen örököstárs is van érdekelve. Ha már most a kir. közjegyző ezen úrlapokat megszerkeszti s vegytintával leiratja, azokat pedig, melyek leggyakrabban használatosak, kinyo-

matja, ezek száma pedig kettő, t. i. az általános meghívó és azon örökös részére szóló meghívó, illetve idézés, kinek örökösödési joga és hányada vitássá nem tétetett s ki az első tárgyaláson nem jelent meg, ez a kir. közjegyzőnek évenként, természetesen a hagyatéki ügyek számától függőleg, alig kerül 15-20 fujába, tehát nem oly nagy összegbe, mintha az a kir. közjegyzőt tetemesen megterhelné.

Ezek a nehézségek tehát, amint kimutattam, meglehetősen csekélyek s ha egyszer az úrlapokat a kir. közjegyző elkészítette, nem szükséges, hogy az úrlapok kitöltését akár önmaga, akár helyettese, vagy jelöltje végezze, mert a kilencz idéző lapot az ember egyszerűen megszámozza s ha a kir. közjegyző a tárgyalást elvégezte s valaki még idézendő, a segédszemélyzet részére kívül megjegyzi: «X. Y. gákovai lakos idézendő a VII. számú idézvényen», vagy az I. számú hirdetményen N. N. ismeretlen tartózkodású örökös idézendő s a hirdetmény a kir. bíróságnak s Z. község előljáróságának megküldendő. A megyei v. városi árvaszék ügygondnok kirendelés iránt megkeresendő.» Az ügygondnok kirendelése iránt való megkeresésre szintén úrlap használható.

Midőn az örökösödési eljárásról szóló törvény az országgyűlésen s az igazságügyi bizottságban tárgyalatott, a kir. közjegyző díjainak magasabb összegben való megállapítását azzal indokolták, hogy ezentúl a kir. közjegyző részére a díjfokozatban megállapított összegnél magasabb összeg nem lesz megállapítható s hogy a kir. közjegyző teendői jelentékenyen megsaporodnak. A teendőket azonban nem az úrlapok elkészítése és kitöltése szaporítja meg, hanem azon körülmény, hogy a kir. közjegyző ezentúl hivatalból tartozik az örökhagyó tulajdonául be nem jegyzett, örökhagyóra örökség vagy hagyomány útján szállott, vagy más harmadik személy tulajdonát képező ingatlanok átírása iránt intézkedni, a kapcsolatos hagyatékokat eltárgyalni, sőt az 1894. XVI. tc. 60. §-a értelmében is eljárni.

Az átmenet nehézségei sokkal csekélyebbre zsugorodnak össze, ha a reformok iránti nemes indulatból az új törvény jó oldalait véve figyelembe, megmutatjuk, hogy a magyar kir. közjegyzői kar e törvényt a gyakorlati életbe ambícióval viszi át.

dr. Kollár Győző

zombori kir. közjegyzői helyettes.

A magyarországi közjegyző-helyettesek mozgalma.

Húsz év után talán-talán megéri az a gyümölcs intézményünk fáján, mely a közjegyzőhelyetteseknek is jövőt biztosít, — húsz év után szabaddá lesz az út, melyen oly nehezen haladhattak előre, — húsz év után megérkezhetik a mi tavaszunk is, midőn az 1894. évi XVI. tc. felvirradásában a melegebb napokat várjuk!

Hogy azonban ama gyümölcs valóban megérjen, hogy az a hosszú út célunk felé járhatóvá tétessék, nem bízhatjuk egyedül arra a törvényhajnalhasadásra, hanem szükséges, hogy e mostani éjféle órákban közreműködjünk e munkában nem feltűnni kívánó fáklyavilágnál, csak szerény óhajtásaink gyertyafényénél, a mi érdekeinket is termékenyítő eme lapok mezején.

Midőn e sorok gyülekezőre szólítanak, nem a vádaskodás, elkeseredettség és panaszok kitörő hangján kíván hatni, mert ez a türelmes méltóságon aluli volna, de elhanyagolt beteg létérdekek egy adag jóakarattal való gyógyításáért nyilatkoznak meg, a mit egy oly beteg testből, minő helyettesi karunk, húsz év után rosszalni alig lehet.

Magyarországon az 1874. évi XXXV. t. cz. kel felállított közjegyzői intézmény óta vannak közjegyzőhelyettesek is. Igen sokan vannak ezek közül 15—18 évi kizárólagos gyakorlattal, s így csaknem oly idősök, mint az intézmény maga, a zöme pedig 6-10 évi szolgálattal bír.

Helyettesi karunk legtöbb tagja ügyvédi vizsgájuk után azonnal a közjegyzői pályára lépett, jövőjüket ezen hivatásnak szentelték s valóban méltányolni való kitartással és türelemmel várják kinevezetésüket. Kinevezetésük késedelmének oka az ő állásukban nem kereshető s nem róható fel egyéni fogyatkozásaiknak, mert hisz állásuk a főnk irányában tarthatatlan, ha nem töltik be kellően; az ok egyedül a kinevezési rendszerben keresendő s nekik legfeljebb az az egyéni hibájuk, hogy szegények pártfogókban.

A közjegyzőhelyettesek hivatali működéséről és viszonyaikról a közjegyzői törvény eléggé, bár sok tekintetben hézagosan, gondoskodott, kinevezetésükről azonban homályosan és a törvény eme

mostohaságán múlik, hogy velük az ügyvédek és bírák négy évii gyakorlat kimutatása mellett és a közjegyzői foglalkozás teljes ismeretsége nélkül concurrálnak egyedül a közjegyzői pályára készült, azon kizárólagos gyakorlatot szerzett s jövőjüket ezen pályának szentelt közjegyzőhelyettesekkel.

Az utóbbi időkig nem akadt az országban egy hang, mely a helyettesi testület érdekében az igazságügyi kormányzatnál pártfogó szót emelt volna és helyetteseink, mint a börtönben feledett rab, 10—15 évet ültek munkaasztalaiknál mások szolgálatában.

Köszönet a magyar közjegyzők országos egyesületének, a közjegyzői kamaráknak, hogy az utóbbi időkben, a nagy reformmozgalmakban rólunk megemlékezni és célunkat elősegíteni szívesek voltak. Nekünk támogatásaikra nagy szükségünk van, de nem bízhatjuk ügyünket pusztán az ő jóakarataikra; szükséges és elérkezett ideje, hogy a magunk jóvoltáért önmagunk is szót emeljünk és a tettek mezejére lépjünk. Legyünk jövőben egy oly testület, melynek minden szerve a helyettesi kar megizmosodására működjék és szellemben a közjegyzői intézmény javára öregbedjék.

A közjegyzői székhelyek arányábantekintélyes szám az, a mit betöltünk, ne engedjük e számokat elszórtan az országban, mint élette'len mennyiségeket szerepeltetni, adjuk össze őket és az erkölcsi eredmény biztosítva lesz.

Az egyesülés jelszava korunknak s a létérdekek küzdelmében ez az egyetlen védő bástya, a mely alá nekünk is menekülnünk kell, hogy onnét nemes eszközökkel, hivatásos ambícióval intézzük közös sorsunkat.

Munkálkodjunk közre, hogy jelentegi 10-15 évi gyakorlatban veszteglő kartársaink álláshoz jussanak, hogy a közjegyzői állások betöltésénél a helyettesek első sorban alkalmaztassanak, hogy a helyettesi kar fiatal s jövő nemzedékének sorsa az előmenetelben biztosítottassék.

E célból kívánatos lenne az új közjegyzői állások megszervezése, illetve betöltése előtt Budapesten, lehetőleg még december havában, egy országos congressust tartani, melyre összes kartársainkat egybehívandó egy emlékiratot szerkesztenénk s azt testületileg az Igazságügyminiszter Úrnak átnyujtanók. Ha már pályázati kérvényeink számával eddig nem sikerült létjogosultságunkról meggyőzni Ő Kegyelmességét, talán személyes megjelenésünkkel sikerül annyira

eredményt elértünk, hogy bebizonyítsuk, miszerint Magyarországnak tekintélyes közjegyzőhelyettesi kara van, mely intézményünk iránt mindenkor rokonszenvvel viseltető Miniszter Urunk figyelmére és kegyes jóakarására kiérdemesült.

Ha pusztán ezen kegygyel ajándékoztatunk is meg, úgy kellemes elégtételt nyertünk fáradozásainkért és megnyugvással mondhatjuk, hogy a magyarországi közjegyzőhelyettesek 20 év óta sínlódó sorsát egylépéssel előbbre vittük s gazdagítottuk: egy reménynyel.

Dr. Gutmann Lajos

kapuvári kir. közjegyzőhelyettes.

*

Az ebben a cikkben fölvetett eszmét nem pártolhatjuk eléggé melegen. Helyettesi karunk mindezideig, érthetetlen miért? — bizonyos félhomályban húzta meg magát, Ha a szaklapok hasábjain időről időre föl nem tűnnék egy helyettesünk neve, tágabb körök talán alig bírnának tudomással e karnak létezéséről. Külföldön, jelesen Franciaországban és Belgiumban a közjegyzőhelyettesek, illetve jelöltek sokkal inkább előtérbe lépnek; vannak külön egyleteik is, s történetesen a «Le Moniteur» című brüsszeli közjegyzői szaklap hasábjain éppen előttünk fekszik a belga egyletnek (Fédération des Candidats-Notaires de Belgique) egy kérvénye, melylyel az egy, a közjegyző-jelölti gyakorlat körülményeit szabályzó törvénytervezetet terjeszt megfontolás végett a belga törvényhozás elé. Ha nálunk a helyettesek és jelöltek kara nem is eléggé számos arra, hogy külön egyletet alakítson, miretán, annál kevesebb szükség van, mert az országos közjegyzői egylet számukra alapszabályszerűleg nyitva áll s minden érdeküket melegen fölkarolja, mégis az, hogy a helyettesek és jelöltek tömörüljenek s a közjegyzői egylet védszárnyai alatt az eddiginél élénkebb tevékenységet kezdjenek, nemcsak hogy lehetséges de nagyon is kívánatos a saját érdekükben, úgy mint a közjegyzői intézmény érdekében, melynek a jelöltek és helyettesek kara jövődjét, reményét képezi. A fásulának mely karunkat elfogja s melyet már annyiszor fölpanaszoltunk, alighanem ott fekszik a csirája a kinevezés előtti időben, melyben a hosszú bizonytalan várakozás minden ambíciót megbénít és a sajnos példák a protekció keresés kerülőjére kényszerítik a fiatal jelöltet. Ha volna szabályzott kinevezési rend, bizonyos jövőjének tudata nagyobb szeretetet öntene belé

a pályájához, emelni az öntudatát, és helyet hagyni ideálisabb törekvések számára a lelkében, melyet a jelenlegi viszonyok között természetesen a célhoz jutás egyetlen gondolata foglal el, napról napra mindinkább hozzá nevelve már a fiatal kezdőt ahhoz a szomorú irányhoz, mely az egész pályát egyetlen célját az anyagi boldogulhatásban látja.

A jelöltek és helyettesek tömörülésének tehát kiválóan szép föladata lehet azon a közvetlen célon túl is, mely a fenti cikkben javasolt összejövetelüknek indokát képezné. Ez utóbbira vonatkozólag csak azt a véleményt kockáztatnók, hogy a deczemberi határidő kissé elnyújtottnak látszik. Ha az 1894. XVI. t. cikk már jövő év elején lesz életbe léptetve, akkor az új állások már ősszel kell hogy szerveztessenek, s a kinevezések legkésőbb téli elején következzenek be. A helyettesek tehát, ha azt akarják, hogy congressusuk e szervezések szempontjából gyümölcséssel járjon, amiről meg vagyunk győződve, úgy legkésőbb október végén, november elején kellene összegyülekezniök. A legtalálhatóbb időpont bizonyára az állások szervezése és betöltése közötti volna.*)

Hogy ekkorára a congressus rövidesen összehívható legyen, szükséges volna, hogy az előkészületek haladék nélkül és a legnagyobb serénységgel foganatba vétessenek. Mondanunk se kell, hogy e füzetek a congressus céljainak föltétlenül rendelkezésére állanak.

Egyleti dolgok.

Zöld Sándor dr. pécsi kir. közjegyzőhelyettes úrtól az utolsó füzetünkben »Leczke a közjegyzői egyletnek» cím alatt közölt cikkünkre a következő választ vesszük:

*) Ezen korlátolt idő miatt részünkről az eszmét csak úgy tartjuk keresztülvihetőnek, ha az előkészületi intézkedésekben helyettes kartársaink a formalitásokra túlságos súlyt nem fektetnek. Azt hisszük létesülhet egy előkészítő bizottság fölösleges idővesztés nélkül, ha minden kamara székhelyén egy helyettes magára venné a kamaránál bejegyzett helyettesek és jelöltek névsorának összeállítását és pedig a nélkül, hogy felszólításra vagy megbízatásra várna. Hogy azután a szálaknak egy kézben kell összefutniok, ajánlanók, hogy ezeket a jegyzékeket az illető kartársak -- kik ily úton érintkezésbe lépve utóbb bizottsággá alakulhatnak -- Dr. Zöld Sándor pécsi collegának elküldjék. Kérdést tettünk az utóbbinál, s ő ennek az előkészítésnek az intézésére a legnagyobb készséggel hajlandónak nyilatkozott.

Szerk.

A «Jog» folyó évi június 30. án megjelent számában általam «A közjegyzői állások szaporításának kérdéséhez» cím alatt közzétett cikkemre a jelen folyóirat 5. számában, ha nem csalódom, ezen folyóirat általam nagyrebecsült szerkesztője «Leczke a közjegyzői egyletnek» cím alatt válaszol.

Már maga a válasznak címe azt tanúsítja, hogy az igen tisztelt szerkesztő úr reám cikkemért nagyon megharagudott és azt egy kissé élesen jellemzi. De a harag rossz tanácsadó; hallgasson meg engem még egyszer és aztán ítéljen.

Nagyon téved, ha rólam azt tételezi fel, hogy én a közjegyzői egyletet megleckéztetni szándékoztam. Régi, de igaz közmondás: «Mondj igazat, betörök a fejed». És én ennek tudatában mégis ezen haládatlan szerepre vállalkoztam és az igazat még a közjegyzői egyletnek is megmondani merészelttem. Bevallom, hogy ez legnagyobb bűnöm, melyért máris lakoltam, midőn az igen tisztelt szerkesztő úr haragját magamra vontam, de szerény nézetem szerint az átértett igazságnak nyílt és leplezelen kimondása nem leckéztetés. Fájjalja az igen tisztelt szerkesztő úr azt is, hogy közleményemet a «Jog»-ban tettem közzé s nem a közgyűlésen hoztam elő. Mindkét tényem pedig természetesen magyarázatát leli azon körülményben, hogy egyrészt a «Jog»-ban a közjegyzői állások szaporításának kérdése már hasonirányban szellőztetve lett s az igazat megvallva, cikkemet nem csak az egyleti tagoknak, de általában a jogászközönségnek szántam és másrészt a közgyűlésen, legnagyobb sajnálatomra, meg nem jelenhettem.

De nem ezen dolgok azok, melyek engem arra indítanak, hogy az igen tisztelt szerkesztő úr cikkére válaszoljak, hanem a cikkében ellenem fölhozott tárgyilagossá állításokra érzem magam kötelezve röviden reflectálni.

Az igen tisztelt szerkesztő úr nincsen tisztában azzal, vajjon én mit is akarok, mert erre, szerinte, cikkem nem ad világos választ.

Én a szükségesnek jelentkező szaporításnak híve vagyok és ezt vallottam cikkemben ép úgy, mint jelenleg is. Az igen tisztelt szerkesztő úr is nyíltan bevallja, hogy ezen szaporítás szükséges, sőt legnagyobb meglepetésemre azon végeredményre jut, hogy maga az egylet is azon szaporításokat, melyeket mindketten szükségesnek

tartunk, ha számszerűleg nem is, de elvben nemcsak nem ellenzi, de saját programjának vallja.

Sajnosan kell azonban constataínom, hogy ezen nézet nem a közjegyzői egyleté, hanem egyedül az igen tisztelt szerkesztő úr nézete, mert az egyletnek ez ideig hivatalos alakban megjelent nyilatkozatai ezzel egészen ellentmondó álláspontot foglaltak el és ép ennek felismerése kényszerített engem arra, hogy az egylet határozata ellen felszólaljak.

Az igazságügyi Minister úr Ó Nagyméltóságához intézett és a jelen folyóirat 1-ső számában ismertetett felterjesztés végleges összegezése így hangzik: «Nagyméltóságodat alázatosan kérjük, hogy mielőtt a közjegyzői állások szaporításának teljesítést elhatározni kegyeskednék, méltóztassék a közjegyzők hatáskörének s a közjegyzői díjaknak módosítását törvényhozási úton sürgősen szabályozni.»

Igaz, hogy ugyanezen folyóirat 3. számában a «Közgyűlés előtt» című bevezető cikkben az említettik, hogy az ott előadottak nem a szükségszerűnek jelentkező szaporításokra vonatkoznak, de ezen cikk az igen tisztelt Szerkesztő Úr tollából származott és épen ezen cikk folytán vált a helyes consequentia szerint szükségszerűvé ennek az egyleti határozatban is nyilván kifejezést adni.

De legnagyobb csodálkozásunkra mi történt? Az egylet a miniszteri felterjesztésben hangoztatott merev álláspontot, az igen tisztelt Szerkesztő úr kiegyenlítő cikke dacára, minden magyarázat nélkül közgyűlési határozatában ismét magáévá tette és, mint a jelen folyóirat 4. számában szószerint olvasható, kimondotta, hogy: «A közjegyzői állások szaporítását kívánatosnak tartja, szükségesnek látja azonban, hogy a szaporítást megelőzőleg a jelenlegi hatáskör tágítása értelmében történjenek intézkedések» stb. Ezen határozat tehát a szaporítások között egyáltalán nem tesz különbséget és a jelen folyóirat 3. számában megjelent «Közgyűlés előtt» című cikkben foglaltakat egyenesen desavualja.

Én, de talán mások is, a közgyűlési határozatból nem tudtam kiolvasni azt, a mit az igen tisztelt Szerkesztő úr cikkében állít, hogy ugyanis az egylet csakis azon szándékolt szaporítást ellenzi, mely szerint minden járásbirósági székhelyre egy közjegyzői állás rendszeresíttetnék, mert, mint a cikkemben felhozottak igazolják, az ily mérvű szaporítást én sem óhajtom. Különben erre még csak gondolnom sem lehetett, mert ennek czélszerűtlensége már felös-

mertetvén, 149 új állás helyett csakis 80 új állás szervezése szándékolatik legutóbbi értesülésem szerint. De én még ezt is soknak tartom és cikkemben csakis 60 új állás föllállítását tartom lehetségesnek és szükségszerűnek.

Számszerűleg ugyan nem fogadja el az igen tisztelt szerkesztő úr ajánlatomat, de elvben igen, mert maga is bevallja, hogy a még túlnagy területtel és népességgel bíró állások a közönség és az intézmény érdekében felosztandók. Az igen tisztelt szerkesztő úr tehát saját beismerése szerint megértette a cikkemben foglaltakat, mégis szükségesnek tartotta az egylet érthetetlen és önmagában ellentmondást tartalmazó közgyűlési határozatát kimagyarázni.

Kész örömmel fogadom tehát az igen tisztelt Szerkesztő úr cikkének azon kijelentését és az egyleti közgyűlési határozat azon magyarázatát, hogy én lényegben a közjegyzői egylet hitét vallom és az én álláspontom az egyletétől nem különböző és csak azt óhajtom, hogy ezen kijelentését egy újabb egyleti határozat le ne rontsa s az egylet határozatai a jövőben ne szolgáltatassanak okot ily félreértésre.

*

Tisztelt kartársunknak erre a válaszára vonatkozólag csak újból hangsúlyozhatjuk azt, a mire már előbbi cikkünkben utaltunk, hogy a közjegyzői egylet fellépésének célja eléggé fölismerhető volt abból a körülményből, hogy az új örökösödési eljárás ötletéből napirendre került szaporítások kapcsán történt. Ha fellépése félreértve lett, az bizonyára nem írható az egylet rovására, mert ez tán elég alappal föltehető, hogy az ügyforgalom elégtelensége címén emelt aggodalmait senki sem fogja olyan szaporításokra vonatkoztatni, melyek épen az ügyforgalom kivételes nagyságának alapján eszközölnétek. Így semmi logikus indok nem volt arra, hogy az egylet ilyen kevésbé valószínű eshetőséggel enuncziációiban előre számoljon. Az a föltevés pedig, mintha az e kérdésre vonatkozólag e füzetekben megjelent cikkek egyéni nézetet képviselnének, mely a központi bizottságnak nézetével ellentétes volna, egész határozottan téves.

Ugyan e tárgyban *Keviczky Lajos* nagy-tapolcsányi kir. közjegyző kartársunktól a következő sorokat vesszük;

Folyóiratunk 5. számában előforduló «Leczke a közjegyzői egyletnek» című válasza, midőn annak tárgyilagosan előadott indokait egész terjedelmében helyeselném s elfogadnám, bátor vagyok ama körülménynek igazolására, hogy a közjegyző jövedelmét mennyire nem a lelkek száma emeli, a következőket előadui.

Közjegyzői kerületemhez tartozik a privigyei járásbíróság területe is, melynek lakossága 40000-nél többre tehető, mindazonáltal ezen nagy számnak dacára évenként alig 150-200 darabig terjedő hagyatéki megbízást kapok. Igen ám, de ezeknek egyharmad része 100 frton aluli s a mi marad, 5 frtnál ritkán jövedelmez többet.

Ehhez járul még ama körülmény is, hogy már április közepén megkezdődik a népvándorlás s május 10.-éig a kerületből elutazik 15-20 ezer mezei munkás; következőleg imént jelzett időn át majdnem az egész ügymenet szünetel mindaddig, míg a nép vissza nem kerül, mi rendszeresen november első felében történik. Ha tehát ezen kerületben közjegyzőség szerveztetnék, ápril 1.-étől november 15.-éig talán tíz hagyatékot sem lehetne véglegesíteni, mert alig van család, melyből 2-3 munkabíró erő ne hiányoznék s nincs hagyatéki tömeg, melyhez igénytartó érdeklettek közül néhányan ne távoztak volna el.

Ezen kerületben közjegyzői kényszer alá eső ügyek évi száma 5-6-nál nem több, ha tehát valaki oly szerencsés lenne, szóban levő járásbírósnál szervezendő közjegyzőségre kineveztetni, biztosítom, hogy néhány nap múlva otthagyná a kerületet, mint Szent Pál az oláhokat.

Külömfélék

A kir. igazságügyministernek 27013-95 I. M. számú rendelete, a német hatóságokhoz intézett levelezések és postaküldemények bérmentesítése tárgyában.

Valamennyi kir. bírósághoz, kir. közjegyző és ügyvédi kamarához. Ismételten tapasztaltam, hogy a kir. bíróságok a német és különösen a porosz kir. bíróságokkal közvetlen levelezés esetében az 1888. évi július 3.-án 23271. I. M. sz. a. kibocsátott és az 1894. évi augusztus 3.-án 31.500. I. M. sz. a. újlag közölt körrendelet-

ben foglalt ama rendelkezést, mely szerint a Németbirodalomhoz tartozó államok és Magyarország bíróságai közt közvetlenül váltott levelezések és mindenemű postaküldemények a feladáskor bérmentesítendőek, figyelmen kívül hagyják.

Ennélfogva újból tudomására hozom a kir. bíróságoknak és értesitem a kir. közjegyzői és ügyvédi kamarákat is, hogy miután a Németbirodalomhoz tartozó államok bíróságaival, hatóságaival, váltott levelezésekre nézve a póstai díjmentesség az 1873: I. törvénycikkbe iktatott postaszerződéssel megszűnt, a német bíróságokhoz s hatóságokhoz intézett levelek és egyéb postaküldemények, különbség nélkül azoknak polgári avagy büntető ügyi természetére, a feladáskor minden egyes esetben a szabályszerű postajegyek felragasztása, vagy a viteldíjnak készpénzben való lefizetése által bérmentesítendőek épen úgy, mint minden egyéb nem hivatalos jellegű levél és postaküldemény. A bérmentesítés költségei a kir. bíróságok részéről, miként erre a körülményre nézve már az 1874. évi deczember 16.-án 24.302. I. M. sz. a. kelt körrendelet által figyelmeztetve lettek az irodaátalányból fedezendőek.

Minthogy pedig a német bíróságok a hozzájuk érkező nem bérmentesített postaküldeményeknek elfogadására vannak ugyan utasítva, de minden egyes esetről felettes hatóságukhoz jelentést tenni tartoznak, hogy az okozott költség a feladó hatóság ellenében érvényesíttethessék, a mint hason eljárásra a hazai bíróságok is az 1873. évi június 16.-án 18900. I. M. sz. a. kelt körrendelettel utasítva lettek, figyelmeztetem a kir. bíróságokat, a kir. közjegyzői és ügyvédi kamarákat, hogy jövőben a Németországba feladott levelezések és egyéb postaküldemények bérmentesítésének elmulasztása esetében a felmerült költségek megtérítésére mindig az a bírósági, illetőleg hatósági közeg fog köteleztetni, a ki a bérmentesítésre vonatkozó föntebbi szabályokat nem alkalmazza.

Kelt Budapesten, 1895. évi július hó 6.-án.

A kir. igazságügyministernek 555/95 I. M. E. számú rendelete, a csillagkeresztes hölgyek elhunytja esetén a csillagkeresztrendjelvényeknek visszaszolgáltatása tárgyában.

Az e. f. összes bíróságok vezetőihez.

Ő Felsége személye körüli m. kir. minister úrnak megkeresése folytán elrendelem, hogy az első folyamodású kir. bíróságok azok

ban az esetekben, a melyekben az 1877: XX. t. cz. 227. §-a és az e törvénycikk életbelépése tárgyában 1877. november 1.-én 47.046 szám alatt kelt belügyminiszteri rendelettel kiadott árvaszéki ügyrend 142. §-a alapján vett jelentésekből annak jönnek hivatalos tudomására, hogy az elhunyt nő csillagkeresztes hölgy volt, a csillagkereszt jelvényeket a rend irodájába visszaszolgáltatás végett jelentés kíséretében ezen ministeriumhoz terjeszszék fel.

Ha az elhunyt csillagkeresztes hölgy hagyatékában az említett jelvények nem voltak feltalálhatók, erről a tudvalevő örökösök meghallgatása után hozzém jelentés teendő.

Kelt Budapesten, 1895. évi július hó 5. én.

*

A kir. igazságügyministernek 30.598/95 I. M. számú rendelete, a magyar folyam-és tengerhajózási részvénytársaság által kibocsátott elsőbbségi kölcsönkötvényeknek tizleti biztosítékül és bánatpénzül való elfogadása tárgyában.

Valamennyi igazságügyi hatóságához, letartóztatási és javítóintézeti igazgatóságához.

Hivatkozással folyó évi január 15.-én 2115. I. M. szám alatt (Igazságügyi Közlöny IV. évf. 1. szám) kelt rendeletemre, tudomás és mihez tartás végett értesitem a czimet, hogy a magyar folyam-és tengerhajózási részvénytársaság által 4 $\frac{1}{2}$ % kamatozás mellett 400 koronáról kibocsátott és 20 év alatt sorsolás útján visszafizetendő elsőbbségi kölcsönkötvények további intézkedésig az igazságügyi igazgatás minden ágazatában üzleti biztosítékül és bánatpénzül elfogadhatók, azonban mindenkor csak tőzsdei árfolyamuk 70 (hetven) % erejéig és soha névértékükön túl.

Kelt Budapesten, 1895. évi július hó 17.-én.

#

Kir. közjegyző lehet a közigazgatási bizottság tagja. Ama kérdésben, vajjon kir. közjegyző lehet-e a törvényhatósági bizottság tagja, a kir. igazságügyminister következőképen nyilatkozott:

Az 1874: XXXV. t. cz. 3. §-a szerint, melyet az 1886: VII. t. cz. érintetlenül hagyott, a kir. közjegyző jogosítva van oly törvényhatósági hivatalt viselni, melylyel nincs fizetés egybekötve.

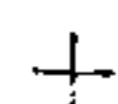
Mint hogy pedig a törvényhatósági közigazgatási bizottság választott tagjainak, mint ilyeknek, fizetés nem jár: ennél fogva nem forog fenn törvényes akadály a tekintetben, hogy valamely kir. közjegyző a törvényhatósági közigazgatási bizottság tagjává az 1876: VI. t. czikk 3. §-a értelmében megválasztassék. (30.608-94. I M szám.)

Illetékességi kérdés közjegyzői kamarák között. A kir. igazságügyministernek alkalma volt két kir. közjegyzői kamara közt fölmerült illetékességi kérdésben következőképen nyilatkozni:

Az 1886: VII. t. cz. 39. §-a értelmében a közjegyzőhelyettesek, valamint a közjegyzők működése s magaviszete felett közvetlenül a közjegyzői kamara őrökdi.

A törvény ezen rendelkezése nem hagy fenn kétséget az iránt, hogy a közjegyző ellen felmerülő panaszok elbírálására, illetve az idézett törvény 39. és 44. §-aiban előírt intézkedésekre az a kamara illetékes, a melyhez az illető közjegyző tartozik s az a körülmény, hogy a közjegyző a panasz tárgyát képező cselekmény elkövetésekor más kamara felügyelete alatt állott: az illetékességre befolyással nem bír. (52565-94. I M. sz.)

A kir. közjegyzők országos egyletének központi bizottsága folyó hó 19.-ikén délután 6 órakor Budapesten Zimányi Alajos kir. közjegyző bizottsági elnök irodai helyiségében ülést tart a következő napirenddel: 1.) Elnöki előterjesztés 2.) Tagdíjhátralékok beszédése. 3.) Indítványok.

Hibaigazítás. Utolsó füzetünkben a 182 -ik lap 7. és 8. sorában «tulajdonosa» és «hirdetményi» szavak közt a közbevetett mondat így olvasandó: «ha egy más személy azt az ingatlant már harmincz éven keresztül mint sajátját birtokolta». A 197 -ik oldal 11.-ik sorában «birói ügyviteli szabályok» helyébe «életbeléptetési, illetve végrehajtási rendelet» teendő.

Mint hogy pedig a törvényhatósági közigazgatási bizottság választott tagjainak, mint ilyeknek, fizetés nem jár: ennél fogva nem forog fenn törvényes akadály a tekintetben, hogy valamely kir. közjegyző a törvényhatósági közigazgatási bizottság tagjává az 1876: VI. t. czikk 3. §-a értelmében megválasztassék. (30.608-94. I M szám.)

Illetékességi kérdés közjegyzői kamarák között. A kir. igazságügyministernek alkalma volt két kir. közjegyzői kamara közt fölmerült illetékességi kérdésben következőképen nyilatkozni:

Az 1886: VII. t. cz. 39. §-a értelmében a közjegyzőhelyettesek, valamint a közjegyzők működése s magaviszete felett közvetlenül a közjegyzői kamara őrökdi.

A törvény ezen rendelkezése nem hagy fenn kétséget az iránt, hogy a közjegyző ellen felmerülő panaszok elbírálására, illetve az idézett törvény 39. és 44. §-aiban előírt intézkedésekre az a kamara illetékes, a melyhez az illető közjegyző tartozik s az a körülmény, hogy a közjegyző a panasz tárgyát képező cselekmény elkövetésekor más kamara felügyelete alatt állott: az illetékességre befolyással nem bír. (52565-94. I M. sz.)

A kir. közjegyzők országos egyletének központi bizottsága folyó hó 19.-ikén délután 6 órakor Budapesten Zimányi Alajos kir. közjegyző bizottsági elnök irodai helyiségében ülést tart a következő napirenddel: 1.) Elnöki előterjesztés 2.) Tagdíjhátralékok beszédése. 3.) Indítványok.

Hibaigazítás. Utolsó füzetünkben a 182 -ik lap 7. és 8. sorában «tulajdonosa» és «hirdetményi» szavak közt a közbevetett mondat így olvasandó: «ha egy más személy azt az ingatlant már harmincz éven keresztül mint sajátját birtokolta». A 197 -ik oldal 11.-ik sorában «birói ügyviteli szabályok» helyébe «életbeléptetési, illetve végrehajtási rendelet» teendő.